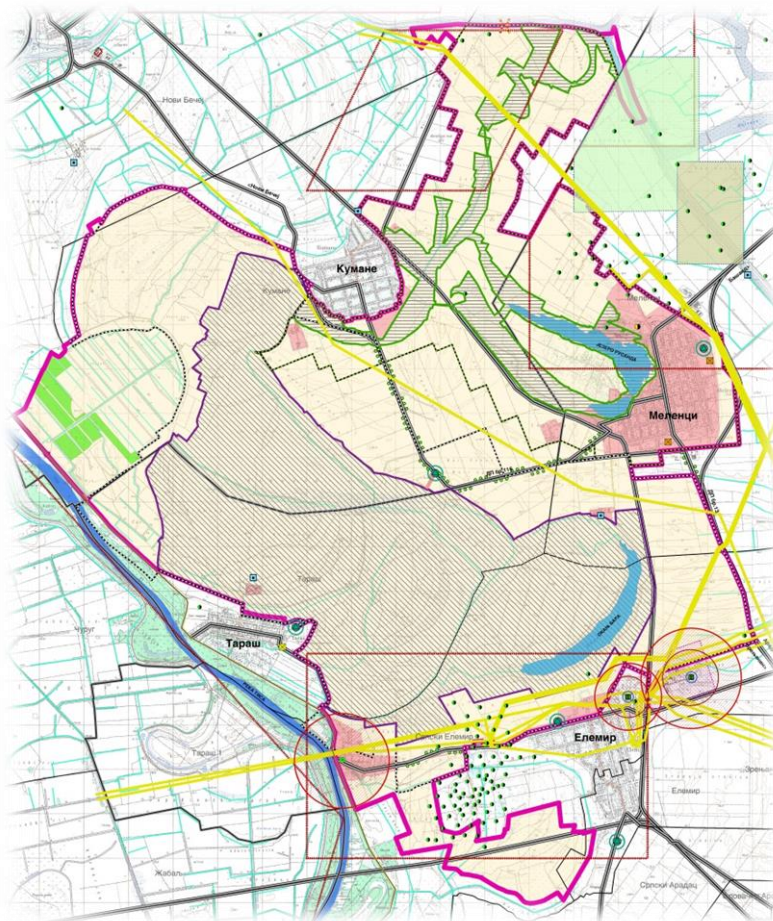

**ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ
НАМЕНЕ ПАРКА ПРИРОДЕ „ПОЊАВИЦА“
НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**

**ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ
НАСЕЉА НОВИ СЛАНКАМЕН
НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**

ЈП „ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ВОЈВОДИНЕ“ НОВИ САД

Е - 2634/1

РУКОВОДИЛАЦ ТИМА

Lj. Protić-Бемчић
мр Љубица Протић Еремић, дипл.инж.хорт.

З. ДИРЕКТОР

Предраг Кнежевић
Предраг Кнежевић, дипл.правник

Инђија, децембар 2018. године

РУКОВОДИЛАЦ ТИМА: мр Љубица Протић Еремић

СТРУЧНИ ТИМ:

Лана Исаков, маст.инж.арх.
Јелена Јовић, дипл.инж.арх.
мр Владимир Пихлер, дипл.инж.арх.
Љиљана Јовичић Малешевић, дипл.екон.
Мирољуб Љешњак, дипл.инж.пољ.
др Оливера Добривојевић, дипл.пр.планер
Марина Митровић, мастер - проф.геогр.
Зоран Кордић, дипл.инж.саобр.
Бранко Миловановић, дипл.инж.мелио.
Зорица Санадер, дипл.инж.елек.
Милан Жижић, дипл.инж.маш.
Теодора Томин Рутар, дипл.правник
Милко Бошњачић, мастер дипл.инж.геод.
Јурица Далибор, дипл.инж.геод.
Оливера Његомир, дипл.матем.
Дејан Илић, арх.техн.
Ђорђе Кљајић, геод.техн.
Драгана Матовић, оператер
Душко Ђоковић, копирант

САДРЖАЈ

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	1
I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	2
1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	2
1.1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ	2
2. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	5
2.1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	5
3. ОДНОС СА ПЛАНОВИМА ВИШЕГ РЕДА	6
3.1. ПРОСТОРНИ ПЛАН РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ОД 2010. ДО 2020. ГОДИНЕ	6
3.2. РЕГИОНАЛНИ ПРОСТОРНИ ПЛАН АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ	7
3.3. ИЗВОД ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ МЕЂУНАРОДНОГ ВОДНОГ ПУТА Е-80 ДУНАВ (ПАНЕВРОПСКИ КОРИДОР VII)	8
3.4. ИЗВОД ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СИСТЕМА ПРОДУКТОВОДА КРОЗ РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ (СОМБОР-НОВИ САД-ПАНЧЕВО- БЕОГРАД-СМЕДЕРЕВО-ЈАГОДИНА-НИШ)	8
4. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА	9
4.1. САДРЖАЈ ПЛАНА	9
4.2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	13
4.2.1. Заштита и коришћење природних вредности	13
4.2.2. Заштита и коришћење природних ресурса	13
4.2.3. Заштита предела	14
4.2.4. Заштита културних добара	14
4.2.5. Становништво	14
4.2.6. Насеља и јавне службе	14
4.2.7. Привреда	14
4.2.8. Инфраструктурни системи	15
4.2.9. Заштита животне средине	16
5. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ОБУХВАТА ПЛАНА	17
5.1. ПРИРОДНИ УСЛОВИ	17
5.2. ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ	18
5.2.1. Природна добра	18
5.2.2. Природни ресурси	19
5.3. Карактер предела	20
5.4. СТВОРЕНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	20
5.4.1. Становништво	20
5.4.2. Мрежа и функције насеља	20
5.4.3. Јавне службе	21
5.4.4. Привреда	21
5.4.5. Инфраструктура	21
5.4.5.1. Саобраћајна инфраструктура	21
5.4.5.2. Водна инфраструктура	22
5.4.5.3. Енергетска инфраструктура	22
5.4.5.4. Електронска комуникациона инфраструктура	23
5.3.6. Непокретна културна добра	23
6. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА КОЈЕ МОГУ БИТИ ИЗЛОЖЕНЕ НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ И РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И РАЗЛОЗИ ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ	26

7. ПРИКАЗ ПРИПРЕМЉЕНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА (НАЈПОВОЉНИЈЕ ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ СА СТАНОВИШТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ У СЛУЧАЈУ НЕРЕАЛИЗОВАЊА ПЛАНА)	27
8. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА.....	28
II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА.....	29
1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	30
2. ИЗБОР ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ.....	31
3. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА.....	32
III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	35
1. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ.....	35
2. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЦИЉУ СПРЕЧАВАЊА И ОГРАНИЧАВАЊА НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА.....	44
2.1. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВАЗДУХА	44
2.2. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВОДЕ	44
2.3. ЗАШТИТА ЗЕМЉИШТА	47
2.4. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД БУКЕ.....	48
2.5. ОСТАЛЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	48
2.5.1. Услови и мере заштите и уређења природних добара	48
2.5.1.1. Заштићена подручја.....	48
2.5.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста.....	51
2.5.1.3. Еколошки коридори и заштитне зоне еколошких коридора и станишта.....	52
2.5.2. Мере заштите при управљању отпадом	56
2.5.3. Мере заштите и уређења предела	56
2.5.4. Мере заштите шумског земљишта и заштитни појасеви.....	57
2.5.5. Мере заштите и уређења непокретних културних добара	57
2.5.6. Мере заштите живота и здравља људи	57
2.5.7. Мере заштите приликом изградње и експлоатације инфраструктуре	58
2.5.8. Мере заштите од елементарних непогода и акцидентних ситуација.....	58
2.5.9. Мере енергетске ефикасности изградње.....	60
2.5.10. Уређење простора од интереса за одбрану земље.....	61
IV СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	61
1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА	61
2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА.....	62
3. СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА.....	62
4. ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	63
V ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ У ПОСТУПКУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПЛАНА	63
1. ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА	64
2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	64
2.1. БИОМОНИТОРИНГ	65
2.2. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА.....	65
2.3. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВОДЕ.....	66
2.4. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА	67
3. ЗАКОНСКИ ОКВИР	68
4. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА.....	69

5. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА 71

VI ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ

СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ..... 71

1. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ 71

2. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ 74

VII ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА 74

VIII ЗАКЉУЧЦИ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ 75

ПРИМЕНА ПЛАНА..... 76

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

Редни број	Назив карте	Размера
1.	Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Парка природе „Поњавица“ на животну средину – заштита природних добара	Р 1:25 000

СПИСАК ТАБЕЛА

Табела 1. Називи надлежних институције	28
Табела 2. Преглед посебних циљева стратешке процене и индикатора заштите животне средине релевантних за подручје просторног плана	31
Табела 3. Везе између фаза израде просторног плана и стратешке процене	32
Табела 4. Компатибилност циљева просторног плана и спу.....	34
Табела 5. Процена утицаја варијантних решења просторног плана по областима у односу на циљеве стратешке процене	37
Табела 6. Критеријуми за оцењивање величине утицаја планских решења.....	38
Табела 7. Критеријуми за оцењивање просторних размера утицаја планских решења	38
Табела 8. Скала за процену вероватноће утицаја планских решења.....	39
Табела 9. Процена величине утицаја планских решења по областима у односу на циљеве стратешке процене.....	39
Табела 10. Процена просторних размера планских решења по областима у односу на циљеве стратешке процене	40
Табела 11. Процена вероватноће утицаја планских решења по областима у односу на циљеве стратешке процене	41
Табела 12. Вредновање могућих кумулативних и синергијских утицаја области просторног плана са временском димензијом	42
Табела 13. Идентификација могућих кумулативних и синергијских ефеката	43

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10) утврђена је обавеза да се стратешка процена утицаја на животну средину врши и за планове у области просторног и урбанистичког планирања. Законом су утврђени услови, начин и поступак вршења процене утицаја планова на животну средину, у циљу обезбеђивања заштите животне средине и унапређивања одрживог развоја, интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме и усвајања плана.

На основу Покрајинске скупштинске одлуке о изради Просторног плана подручја посебне намене Парка природе „Поњавица“ („Службени лист АПВ“, број 18/17), Одлуке о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене Парка природе „Поњавица“ на животну средину („Службени лист АПВ“, број 18/17) приступило се изради Просторног плана подручја посебне намене Парка природе „Поњавица“ (у даљем тексту: Просторни план) и изради Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Парка природе „Поњавица“ на животну средину (у даљем тексту: Стратешка процена).

Носилац израде Стратешке процене је Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање „Завод за урбанизам Војводине“ Нови Сад.

Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10) дефинисани су принципи одрживог развоја, социјалне прихватљивости, економске оправданости и еколошке одрживости у смислу полазних основа просторног планирања. Одредбама члана 4. овог Закона утврђена су начела стратешке процене:

- одрживог развоја,
- интегралности,
- предострожности,
- хијерархије и координације,
- јавности.

Укључивањем услова заштите животне средине у Просторни план кроз инструмент стратешке процене, даје се обавезујући - интегрални оквир заштите. У превентивном смислу, свака активност је планирана, односно свако планско решење је дефинисано с циљем да се спрече или смање негативни утицаји, обезбеди рационално коришћење ресурса, а ризик од акцидената и негативних утицаја на људе сведе на минимум. У поступку израде стратешке процене остварује се координација између заинтересованих органа и организација, а у току разматрања и усвајања, обезбедиће се учешће јавности у поступку јавног увида. У припреми и изради Просторног плана и Стратешке процене успостављена је сарадња са стручним институцијама и организацијама, као и предузећима који имају надлежност на планском подручју, у оквиру које су добијени услови за израду Просторног плана.

Извештајем о стратешкој процени су, на основу мултидисциплинарног начина рада, вредновани и процењени могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом плана и дат је предлог мера за смањење негативних утицаја на животну средину.

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Стратешка процена је процес којим се интегришу циљеви и принципи одрживог развоја у плановима, с циљем избегавања, спречавања или ограничења негативних утицаја на животну средину, здравље људи, биодиверзитет, природна, културна и друга створена добра.

Непосредан повод за израду Извештаја о стратешкој процени утицаја је обавеза произашла из Одлуке да се израђује стратешка процена утицаја предметног Просторног плана на животну средину, која је саставни део Одлуке о изради Просторног плана.

У складу са законским одредбама и праксом Стратешке процене у Европи, Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину структурално обрађује:

- (1) Полазне основе стратешке процене (амбијентални оквир за обављање стратешке процене);
- (2) Циљеве и индикаторе (аналитички и циљни оквир за анализу и дијагнозу стања, дефинисање проблема и проналажење решења);
- (3) Стратешку процену утицаја (стратешка процена утицаја на животну средину у ужем смислу);
- (4) Смернице за ниже хијерархијске нивое (утврђивање смерница, стратешког и хијерархијског оквира за обављање процене утицаја у току спровођења Просторног плана);
- (5) Програм праћења стања животне средине (мониторинг – оквир за праћење спровођења Просторног плана);
- (6) Коришћену методологију и тешкоће у изради (концептуални и методолошки оквир коришћен у току израде стратешке процене);
- (7) Начин одлучивања (оквир у коме су доношене одлуке, односно учешће јавности у поступку стратешке процене);
- (8) Закључна разматрања и напомене (синтезни оквир стратешке процене са визијом за спровођење и унапређења стратешке процене).

У Одлуци су наведена питања и проблеми као и разлози за израду Стратешке процене. Одлука је саставни део документационе основе за израду Просторног плана.

1.1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ

Правни основ за израду Просторног плана и Стратешке процене представљају Покрајинска скупштинска одлука о изради Просторног плана подручја посебне намене Парка природе „Поњавица“ („Службени лист АПВ“, број 18/17) и Одлука о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене Парка природе „Поњавица“ на животну средину („Службени лист АПВ“, број 18/17).

Одредбама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10) успостављена је обавеза израде стратешке процене утицаја за просторне планове. На основу чл. 22 ст. 2. Закона о планирању и изградњи стратешка процена утицаја на животну средину је саставни део Просторног плана.

Законски оквир:

- Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14 и 83/18);
- Правилник о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС“, број 64/15);
- Закон о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка и 14/16);

- Закон о потврђивању Европске конвенције о пределу („Службени гласник РС”- Међународни уговори, број 4/11);
- Закон о култури („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 13/16 и 30/16-исправка);
- Закон о културним добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11-др. закон, 52/11-др. закон и 99/11-др. закон);
- Закон о црквама и верским заједницама („Службени гласник РС”, број 36/06);
- Закон о регионалном развоју („Службени гласник РС”, бр. 51/09, 30/10 и 89/15-др. закон);
- Закон о територијалној организацији Републике Србије („Службени гласник РС”, број 129/07, 18/16 и 47/18);
- Закон о државном премеру и катастру („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 18/10, 65/13 и 15/15-УС, 96/15, 113/17-др. закон и 27/18-др. закон);
- Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС”, бр. 129/07, 83/14-др. закон и 47/18);
- Закон о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине („Службени гласник РС”, бр. 99/09 и 67/12-УС);
- Закона о јавним службама („Службени гласник РС”, бр. 42/91, 71/94 и 79/05-др. закон и 83/14-др. закон);
- Закон о експропријацији („Службени гласник РС”, бр. 53/95, 23/01-СУС, „Службени лист СРЈ”, број 16/01-СУС и „Службени гласник РС” бр. 20/09 и 55/13-УС);
- Закон о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС”, бр. 62/06, 65/08-др. закон, 41/09, 112/15 и 80/17);
- Закон о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, бр. 41/09, 10/13-др. закон и 101/16);
- Закон о сточарству („Службени гласник РС”, бр. 41/09, 93/12 и 14/16);
- Закон о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12);
- Закон о водама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12 и 101/16);
- Закон о водама („Службени гласник РС”, бр. 46/91, 53/93, 53/93-др. закон, 67/93-др. закон, 48/94-др. закон, 54/96, 101/05-др. закон, престао да важи осим одредаба чл. 81. до 96.);
- Закон о путевима („Службени гласник РС”, број 41/18);
- Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС”, бр. 41/09, 53/10, 101/11, 32/13-УС, 55/14, 96/15-др. закон, 9/16-УС, 24/18, 41/18 и 41/18- др. закон);
- Закон о железници („Службени гласник РС”, бр. 41/18 и 91/15);
- Закон о безбедности и интероперабилности железница („Службени гласник РС”, бр. 104/13, 66/15-др. закон, 92/15 и 113/17-др. закон);
- Закон о интероперабилности железничког система („Службени гласник РС”, број 41/18, осим одредаба члана 11. ст. 6. и 7, члана 15. став 2, члана 17. став 19. тачка 1), члана 19. ст. 5. и 6, члана 20. став 2, члана 30. став 4. и члана 33. које се примењују од дана приступања Републике Србије Европској унији)
- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др. закон, 43/11-УС и 14/16);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 25/15);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 36/09);
- Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 14/16);
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 10/13);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о заштити земљишта („Службени гласник РС”, број 112/15)
- Закон о здравственој заштити („Службени гласник РС”, бр. 107/05, 72/09-др. закон, 88/10, 99/10, 57/11, 119/12, 45/13, 45/13-др. закон, 93/14, 96/15, 106/15 и 113/17-др. закон);

- Закон о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник РС“ број 36/09);
- Закон о биоцидним производима („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 92/11 и 25/15);
- Закон о хемикалијама („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 и 25/15);
- Закон о заштити од јонизујућих зрачења и нуклеарној сигурности („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 93/12);
- Закон о туризму („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 99/11-др. закон, 93/12, 84/15 и 83/18- др. закон);
- Закон о спорту („Службени гласник РС“, број 10/16);
- Закон о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС“, број 101/15);
- Закон о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС и 62/14);
- Закон о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14);
- Закон о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 57/11, 80/11-исправка, 93/12 и 124/12, престао да важи осим одредаба члана 13. став 1. тачка б) и став 2. у делу који се односи на тачку б) и члан 14. став 2.);
- Закон о шумама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12 и 89/15);
- Закон о шумама („Службени гласник РС“ бр. 46/91, 83/92, 53/93-др. закон, 54/93, 60/93-исправка, 67/93-др. закон, 48/94-др. закон, 54/96, 101/05-др. закон, престао да важи осим одредби чл. 9. до 20.);
- Закон о дивљачи и ловству („Службени гласник РС“, број 18/10);
- Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС“, број 128/14);
- Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама („Службени гласник РС“ бр. 87/18)
- Закон о транспорту опасне робе („Службени гласник РС“, бр. 104/16 и 83/18);
- Закон о одбрани („Службени гласник РС“, бр. 116/07, 88/09, 88/09-др. закон, 104/09-др. закон, 10/15 и 36/18);
- Закон о заштити од пожара („Службени гласник РС“, бр. 111/09 и 20/15);
- Закон о одбрани од града („Службени гласник РС“, број 54/15);
- Уредба о категоризацији државних путева („Службени гласник РС“, број 105/13, 119/13 и 93/15);
- Уредба о класификацији вода („Службени гласник РС“, број 5/68);
- Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, бр. 67/11, 48/12 и 1/16);
- Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 50/12);
- Уредба о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 24/14);
- Уредба о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, број 102/10);
- Уредба о режимима заштите („Службени гласник РС“, број 31/12);
- Закон о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника („Службени гласник РС“, број 104/09);
- Законом о експлозивним материјама, запаљивим течностима и гасовима („Службени гласник РС“, бр. 44/77, 45/85 и 18/89 и „Службени гласник РС“, бр. 53/93, 67/93, 48/94, 101/05 -др закон и 54/15 - др. закон);
- Закон о запаљивим и горивим течностима и запаљивим гасовима („Службени гласник РС“, број 54/15).

Документи релевантни за просторно планирање су стратегије развоја појединих области донете на државном и покрајинском нивоу. У овај Просторни план уграђене су смернице и стратешка опредељења из следећих докумената:

- Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024. године („Службени лист РС“, број 85/14);

- Стратегија безбедности саобраћаја на путевима Републике Србије за период од 2015 до 2020. године („Службени лист РС“, број 64/15);
- Стратегија развоја водног саобраћаја Републике Србије од 2015 до 2025. године („Службени лист РС“, број 3/15);
- Стратегија развоја туризма Републике Србије за период од 2016. до 2025. године („Службени гласник РС“, број 98/16);
- Маркетинг стратегија туризма у Војводини („Службени гласник АПВ“, број 6/10);
- Стратегија биолошке разноврсности Републике Србије за период од 2011 до 2018. године („Службени гласник РС“, број 13/11);
- Национална стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара („Службени гласник РС“, број 33/12);
- Национални програм заштите животне средине („Службени гласник РС“, број 12/10).

Упоредо са израдом Просторног плана припремљена је и документациона основа планског документа, која се састоји од пристиглих услова и мишљења надлежних органа и организација, студија, стратешких докумената локалних самоуправа, стручних експертиза итд.

Просторни план је урађен у Географском информационом систему (у даљем тексту: ГИС) - окружењу, што омогућава једноставнију размену података за обухваћено подручје и ефикаснију контролу спровођења Просторног плана.

Значај израде Стратешке процене је због тога што се обрађују утицаји ширег значаја - кумулативни и социјални ефекти, утврђује хијерархијски оквир за даље спровођење поступка и активности заштите животне средине на планском подручју и омогућава се варијантна провера концепата, сценарија, стратешких опредељења и планских решења.

У процедуралном смислу, стратешка процена утицаја на животну средину је поступак којим се обезбеђује адекватна и оптимална заштита животне средине у току израде планског документа.

Укључивањем услова заштите животне средине у просторни план кроз инструмент стратешке процене, даје се обавезујући, интегрални оквир заштите, реализацијом кроз одговарајуће међусекторске планове, програме и пројекте.

2. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

2.1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

На основу чл. 34 Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања, Одлуком о изради просторног плана подручја посебне намене, дефинисана је граница планског подручја као прелиминарна, а коначна граница планског подручја дефинисана је Нацртом Просторног плана.

Просторни план обухвата делове катастарских општина Омољица, Банатски Брестовац и Иваново на територији Града Панчева.

Овим Просторним планом, поред границе обухвата Просторног плана, дефинисана је и граница обухвата подручја посебне намене. Такође, овим Просторним планом дефинисане су и границе целина и подцелина посебне намене (Реферална карта број 1.).

Подручје посебне намене чине следеће просторне целине:

- заштићено подручје Парка природе „Поњавица“ - Одлука о заштити Парка природе „Поњавица“ („Службени лист Града Панчева“, бр. 6/14, 38/15 и 13/17) и Студија заштите Парка природе „Поњавица“ – Предлог за стављање под заштиту као заштићено подручје III категорије (израђена од стране Покрајинског завода за заштиту природе, Нови Сад, 2012. год.),

- заштитна зона заштићеног подручја Парка природе „Поњавица“ - Одлука о заштити Парка природе „Поњавица“ („Службени лист Града Панчева“, бр. 6/14, 38/15 и 13/17) и Студија заштите Парка природе „Поњавица“ – Предлог за стављање под заштиту као заштићено подручје III категорије (израђена од стране Покрајинског завода за заштиту природе, Нови Сад, 2012. год.) и
- просторна целина која има утицаја на природно добро.

У оквиру просторне целине Парк природе „Поњавица“ дефинисане су просторне подцелине које чине режими заштите I, II и III степена.

Површина заштитне зоне заштићеног подручја Парка природе „Поњавица“ износи око **981,53 ha**.

Просторна целина која има утицаја на природно добро обухвата заштићен Споменик природе „Ивановачка ада“ са заштитном зоном, станиште заштићених и строго заштићених дивљих врста од националног значаја (РА П09), део еколошког коридора Надел који их повезује, са заштитном зоном и део еколошког коридора Дунавца са заштитном зоном.

Укупна површина обухвата Просторног плана износи око **5437,95 ha**.

3. ОДНОС СА ПЛАНОВИМА ВИШЕГ РЕДА

При изради Просторног плана уважене су обавезе, услови и смернице из:

- Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/11);
- Регионалног просторног плана Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, број 22/11).

При изради Просторног плана сагледани су и:

- Просторни план подручја посебне намене међународног водног пута Е–80 Дунав (Паневропски коридор VII) („Службени гласник РС“, број 14/15);
- Просторни план подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор - Нови Сад - Панчево - Београд - Смедерево - Јагодина - Ниш) („Службени гласник РС“, број 19/11).

3.1. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНОВА ВИШЕГ РЕДА

3.1.1. Извод из Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године

Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године (у даљем тексту: ППРС) утврђене су дугорочне основе организације, уређења, коришћења и заштите простора Републике Србије у циљу усаглашавања економског и социјалног развоја са природним, еколошким и културним потенцијалима и ограничењима на њеној територији.

Утврђено је да ће се развој, заштита и уређење заштићених природних добара вршити на основу просторних планова подручја посебне намене. ППРС утврђени су кључни приоритети, надлежности и циљеви просторног развоја Републике Србије.

Биодиверзитет: Основни циљ и принцип заштите биодиверзитета је одрживо коришћење биолошких ресурса.

Концепција развоја заштите биодиверзитета Републике Србије ће се заснивати на: заштити биодиверзитета кроз систем заштите природе у оквиру заштићених природних добара; заштити и великог броја појединачних дивљих биљних и животињских врста; успостављању тзв. „еколошких мрежа“; идентификацији подручја која представљају станишта од међународног значаја за поједине таксоне, васкуларне биљке, птице и дневне лептире.

Природно наслеђе: Основни циљ заштите и одрживог коришћења природног наслеђа је очување и унапређење биолошке разноврсности, вредности геонаслеђа и предела и развој јавних функција заштићених подручја, првенствено у области научноистраживачког и образовног рада, културе, спорта и рекреације; одрживи развој заштићених подручја и остварење добробити локалних заједница кроз планско, контролисано и ограничено коришћење природних ресурса и простора као грађевинске категорије, развој туризма и пољопривреде; повезивање и националног са међународним системом заштите природе.

Концепција заштите, уређења и коришћења природног наслеђа заснива се на повећању укупне површине под заштитом у планском периоду, успостављању националне еколошке мреже и идентификацији подручја за европску еколошку мрежу ПАТУРА 2000, као и изградњи ефикасног система управљања подручјима која су обухваћена наведеним мрежама.

Заштита, уређења и развоја предела: Основни циљ заштите, уређења и развоја предела су разноврсни, високо квалитетни и адекватно коришћени предели и физички уређена, за живот и боравак пријатна рурална и урбана насеља и градови, развијеног идентитета заснованог на поштовању и афирмацији природних и културних вредности.

Концепција заштите, уређења и развоја предела подразумева различите приступе обезбеђивања квалитета предела, који се утврђују Студијом о пределима Србије, а у односу на циљеве просторног развоја.

3.1.2. Извод из Регионалног просторног плана Аутономне покрајине Војводине

Оквир просторног развоја АП Војводине до 2020. године утврђен је Регионалним просторним планом АП Војводине (у даљем тексту: РПП АПВ). На основу РПП АПВ, просторни планови подручја посебне намене ће се радити за просторне целине, чију посебност одређује једна или више опредељујућих намена, активности или функција у простору које су од републичког, односно покрајинског интереса (подручја заштићених природних добара и др.).

За потребе израде овог Просторног плана, посебно се издвајају следеће одредбе:

Заштита природних добара и биодиверзитета: Основна концепција заштите природних добара и биодиверзитета заснива се на повећању укупне површине под заштитом, њиховом сагледавању у оквиру еколошке мреже Републике Србије, односно еколошке мреже на територији АП Војводине, идентификацији подручја за европску еколошку мрежу ПАТУРА 2000 и изградњи ефикасног система управљања подручјима која

РПП АПВ дефинисани су оперативни циљеви заштите и унапређења природних добара и биодиверзитета:

- „благовремено спречавање активности и делатности које могу проузроковати негативне последице у природи,
- обнова нарушених делова природе,
- спровођење мера (конзервације, санације-ревитализације и рекултивације, и др.) и режима заштите и мониторинга стања заштићених подручја, уз стално праћење стања и промена у природи,
- смањивање губитка и притисака на биодиверзитет“.

Еколошку мрежу на простору обухвата Просторног плана представљају утврђено еколошки значајно подручје Парк природе „Поњавица“ и еколошки коридори.

Заштита, уређење и развој предела: Основни циљ заштите, уређења и развоја предела је очување изворних одлика, идентитета и диверзитета предела, уз афирмацију природних и културних вредности. У циљу обезбеђења специфичног карактера предела, којим се чува предеони диверзитет, идентитет и повезаност, простор АП Војводине се диференцира у односу на степен модификације природног предела на природне и културне пределе, где се у оквиру културних разликују рурални и урбани предели, одређени карактером и интензитетом промена, коришћењем и насељавањем простора. У оквиру војвођанско-панонско-подунавског макрорегиона издвају се предеоне целине различитог карактера, заснованог на природним и културним особеностима, као и друштвено-економским променама којима су кроз време били изложени. Оне изражавају предеону разноврсност територије АП Војводине и доприносе успостављању регионалног и локалног идентитета.

Предеоне карактеристике и препознатљивост АП Војводине видно наглашавају лесни одсеци и терасе, простране пешчаре, меандрирајући токови великих панонских река као што су Дунав, Тиса, Сава, Тамиш и Бегеј, као и низ мањих водотока значајних за бројне природне и привредне функције. Од посебног значаја су ритови, који подлежу заштити, углавном као делови специјалних резервата природе или паркови природе. Шумске оазе аутохтоних шума у њиховом окружењу су од посебног еколошког значаја.

3.1.3. Извод из Просторног плана подручја посебне намене међународног водног пута Е-80 Дунав (Паневропски коридор VII)

Просторни план подручја посебне намене међународног пловног пута Е-80 Дунав, обухвата подручје водног паневропског коридора VII (сектор кроз Србију) утврђеног кроз ППРС.

Посебне намене подручја Просторног плана које су од директног значаја за утврђивање планских решења су:

- деоница Паневропског водног транспортног коридора VII Дунав,
- остала водопривредна инфраструктура, у функционалној вези са Дунавом, која се ослања на хидроенергетске потенцијале.

Обухват Просторног плана се јужним делом, у КО Иваново, преклапа са Просторним планом подручја посебне намене међународног водног пута Е-80 - Дунав (Паневропски коридор VII).

3.1.4. Извод из Просторног плана подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор - Нови Сад - Панчево - Београд - Смедерево - Јагодина - Ниш)

Обухват предметног Просторног плана се преклапа са Просторним планом подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор - Нови Сад - Панчево - Београд - Смедерево - Јагодина - Ниш), али се траса система продуктовода са својим заштитним зонама налази ван обухвата Просторног плана.

Реализација продуктовода предвиђена је у три фазе:

- I фаза - деонице Панчево - Нови Сад и Панчево - Смедерево;
- II фаза - деонице Смедерево - Јагодина и Јагодина - Ниш;
- III фаза - деонице Нови Сад - Сомбор и Панчево - Београд.

За I фазу деонице продуктовода Панчево - Нови Сад и Панчево - Смедерево егзистира Просторни план Града Панчева.

4. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА

4.1. САДРЖАЈ ПЛАНА

Садржина Просторног плана дефинисана је Законом о планирању и изградњи и Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања.

Просторни план се састоји од текстуалног и графичког дела. У наставку је дат преглед поглавља која Просторни план структурално садржи, као и преглед графичких прилога на којима су приказана планска решења:

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, ОПИС ГРАНИЦА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ГРАНИЦА ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1.1. ОПИС ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1.2. ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1.3. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1.3.1. Опис граница просторних целина подручја посебне намене

1.3.2. Опис граница просторних подцелина подручја посебне намене

2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ДРУГИХ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА

2.1. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНОВА ВИШЕГ РЕДА

2.1.1. Извод из Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године

2.1.2. Извод из Регионалног просторног плана Аутономне покрајине Војводине

2.2. ИЗВОДИ ИЗ ПРОСТОРНИХ ПЛАНОВА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

2.2.1. Извод из Просторног плана подручја посебне намене међународног водног пута Е-80 Дунав (Паневропски коридор VII)

2.2.2. Извод из Просторног плана подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор-Нови Сад-Панчево-Београд-Смедерево-Јагодина-Ниш)

3. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

3.1. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

3.1.1. Природни услови

3.1.2. Природне вредности

3.1.2.1. Природна добра

3.1.2.2. Природни ресурси

3.1.3. Карактер предела

3.1.4. Непокретна културна добра

3.1.5. Становништво

3.1.6. Мрежа и функције насеља

3.1.7. Јавне службе

3.1.8. Привреда

3.1.9. Инфраструктура

3.1.9.1. Саобраћајна инфраструктура

3.1.9.2. Водна инфраструктура

3.1.9.3. Енергетска инфраструктура

3.1.9.4. Електронска комуникациона инфраструктура

3.1.10. Стање животне средине

3.1.11. Елементарне непогоде и акцидентне ситуације

3.2. SWOT АНАЛИЗА

II ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

2. ОПШТИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

2.1. ОПШТИ ЦИЉЕВИ

2.2. ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ

2.2.1. Заштита и коришћење природних вредности

2.2.2. Заштита и коришћење природних ресурса

2.2.3. Заштита предела

2.2.4. Заштита културних добара

2.2.5. Становништво

2.2.6. Насеља и јавне службе

2.2.7. Привреда

2.2.8. Инфраструктурни системи

2.2.9. Заштита животне средине

3. РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ, ФУНКЦИОНАЛНЕ ВЕЗЕ И МЕЋУОДНОСИ СА ОКРУЖЕЊЕМ

4. ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

III ПЛАНСКА РЕШЕЊА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СА УТИЦАЈЕМ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА РАЗВОЈ ПОЗЕДИНИХ ОБЛАСТИ

1. ЗАШТИТА ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА И ЗАШТИТА ПРЕДЕЛА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1.1. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

1.1.1. Заштићена подручја

1.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста

1.1.3. Еколошки коридори

1.2. ЗАШТИТА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

1.3. ЗАШТИТА ВРЕДНОСТИ КАРАКТЕРА ПРЕДЕЛА

2. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

2.1. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ

2.2. ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ

2.3. ВОДЕ И ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ

2.4. ГЕОЛОШКИ РЕСУРСИ

3. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ДЕМОГРАФСKE И СОЦИЈАЛНЕ ПРОЦЕСЕ И СИСТЕМЕ

3.1. ДЕМОГРАФСКИ РАЗВОЈ

3.2. РАЗВОЈ И УРЕЂЕЊЕ МРЕЖЕ НАСЕЉА И РУРАЛНИХ ПОДРУЧЈА

3.3. РАЗВОЈ И ОРГАНИЗАЦИЈА ЈАВНИХ СЛУЖБИ

4. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ЕКОНОМИЈУ И ПРИВРЕДНЕ СИСТЕМЕ

4.1. ТУРИЗАМ

4.2. ПОЉОПРИВРЕДА

4.3. ШУМАРСТВО И ЛОВ

5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ПОВЕЗИВАЊЕ СА ДРУГИМ МРЕЖАМА

5.1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

5.2. ВОДНА ИНФРАСТРУКТУРА

5.3. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

5.3.1. Електроенергетска инфраструктура

5.3.2. Термоенергетска инфраструктура

5.3.3. Обновљиви извори енергије

5.4. ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА

6. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА, АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА, КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

6.1. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

6.2. ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА

6.3. КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ

7. НАМЕНА ПРОСТОРА И БИЛАНС ПОВРШИНА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

IV ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗЕМЉИШТА (СА ЗОНАМА ЗАШТИТЕ) У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ПО ЦЕЛИНАМА И ПОДЦЕЛИНАМА

1.1.1. Правила уређења у просторној целини Парка природе „Поњавица“, као и у оквиру просторних подцелина Парка природе „Поњавица“

1.1.2. Просторна целина заштитне зоне Парка природе „Поњавица“

1.1.3. Просторна целина од утицаја на природно добро (Споменик природе „Ивановачка ада“ са заштитном зоном, станиште РА П09 и делови еколошких коридора са заштитном зоном)

1.2. ОПИС ГРАНИЦА ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА ВАН ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА НАСЕЉА, У ПОСЕБНОЈ НАМЕНИ, ЗА ДИРЕКТНУ ПРИМЕНУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1.3. УРБАНИСТИЧКИ И ДРУГИ УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОВЈЕКАТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ И МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1.3.1. Саобраћајна инфраструктура

1.3.2. Водна инфраструктура

1.3.3. Енергетска инфраструктура

1.3.3.1. Електроенергетска инфраструктура

1.3.3.2. Термоенергетска инфраструктура

1.3.3.3. Коришћење обновљивих извора енергије

1.3.4. Електронска комуникациона инфраструктура

1.3.5. Правила за подизање заштитних појасева зеленила

1.4. СТЕПЕН КОМУНАЛНЕ ОПРЕМЉЕНОСТИ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА ПО ЦЕЛИНАМА КОЈИ ЈЕ ПОТРЕБАН ЗА ИЗДАВАЊЕ ЛОКАЦИЈСКЕ И ГРАЂЕВИНСКЕ ДОЗВОЛЕ

1.5. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА, ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ

1.5.1. Услови и мере заштите и уређења природних добара

1.5.1.1. Заштићена подручја

1.5.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста

1.5.1.3. Еколошки коридори и заштитне зоне еколошких коридора и станишта

1.5.2. Услови и мере заштите и уређења непокретних културних добара

1.5.3. Услови и мере заштите и уређења предела

1.5.4. Мере заштите живота и здравља људи

1.5.5. Услови и мере заштите животне средине

1.5.6. Услови и мере заштите од елементарних непогода и акцидентних ситуација

1.5.7. Уређење простора од интереса за одбрану земље

1.5.8. Услови и мере којима се површине и објекти јавне намене чине приступачним особама са инвалидитетом

1.5.9. Услови и мере енергетске ефикасности изградње

2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

2.1. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ

2.1.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној целини Парка природе „Поњавица“

2.1.1.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту, у просторној подцелини 1 Парка природе „Поњавица“ - режиму I степена заштите

2.1.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту, у просторној подцелини 2 Парка природе „Поњавица“ - режиму II степена заштите

2.1.1.3. Правила грађења на пољопривредном земљишту, у просторној подцелини 3 Парка природе „Поњавица“ - режиму III степена заштите

2.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној целини заштитне зоне Парка природе „Поњавица“

2.1.2.1. Правила грађења за објекте у функцији пољопривреде

2.1.2.2. Правила грађења за објекте чија је намена у функцији очувања и промоције површина посебне намене

2.1.3. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној целини од утицаја на природно добро (Споменик природе „Ивановачка ада“ са заштитном зоном, станиште РА П09 и делови еколошких коридора са заштитном зоном)

2.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ШУМСКОМ ЗЕМЉИШТУ

2.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ВОДНОМ ЗЕМЉИШТУ

2.4. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ

2.4.1. Правила грађења за зоне кућа за одмор и рекреацију

2.4.1.1. Правила грађења за зоне кућа за одмор у заштитној зони Парка природе „Поњавица

2.4.1.2. Правила грађења за део раније утврђене зоне кућа за одмор (која је била утврђена Просторним планом Града Панчева), а сада се налази у заштитној зони еколошког коридора Надел

2.5. КРИТЕРИЈУМИ КОЈИМА СЕ УТВРЂУЈЕ ЗАБРАНА ГРАЂЕЊА НА ОДРЕЂЕНОМ ПРОСТОРУ ИЛИ ЗА ОДРЕЂЕНЕ ВРСТЕ ОБЈЕКТА

2.5.1. Заштитни појас јавних путева

2.5.3. Зоне заштите изворишта водоснабдевања

2.5.4. Зоне заштите око водних објеката (одбрамбених насипа и канала)

2.5.5. Зона заштите електроенергетских објеката

2.5.6. Зона заштите коридора електронских комуникационих система веза

2.5.7. Зона заштите термоенергетске инфраструктуре

2.5.8. Зона заштите око противградних станица

V ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ И УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ

2. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

2.1. СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ГРАДА ПАНЧЕВА

2.1.1. Опис граница у којима викенд зоне (утврђене Просторним планом Града Панчева) мењају намену

2.1.2. Опис граница викенд зоне (утврђене Просторним планом Града Панчева) у којој није дозвољена изградња

2.2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА

2.2.1. Смернице за израду/усклађивање Плана генералне регулације насељеног места Омољца

2.2.2. Смернице за усклађивање Плана генералне регулације насељеног места Банатски Брестовац

2.2.3. Смернице за усклађивање Плана генералне регулације насељеног места Иваново

2.2.4. Смернице за израду Плана детаљне регулације за утврђивање површине јавне намене око Поњавице (мултифункционални зелени појас око Поњавице)

2.2.5. Смернице за израду Плана детаљне регулације за едукативно-туристички-рекреативни комплекс у КО Банатски Брестовац

3. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ

4. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

Ред.број	Прегледна карта	Размера
1.	Обухват Просторног плана са просторним целинама и подцелинама посебне намене простора	1:25 000

Ред.број	Рефералне карте	Размера
1.	Посебна намена простора	1:25 000
2.	Мрежа насеља и инфраструктурни системи	1:25 000
3.2.	Природни ресурси, заштита животне средине и природних и културних добара	1:25 000
4.	Карта спровођења	1:25 000

4.2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Основни принципи заштите, уређења и развоја подручја посебне намене су:

- заштита и одрживо коришћење природних вредности предела, заштићеног подручја и природних ресурса,
- постизање рационалне организације и уређења простора, усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима и са потребама дугорочног социјалног и економског развоја,
- очување и унапређење квалитета и режима воде,
- очување, заштита и унапређење постојећих шума, посебно шума у оквиру заштићених подручја, ради очувања и заштите популација дивљих врста,
- повећање површина под шумама и формирање заштитног појаса зеленила, на простору заштитне зоне заштићеног подручја, у складу са условима заштите природе,
- туристичка валоризација природних и антропогених вредности на посматраном простору и обезбеђивање услова за развој различитих облика туризма,
- дефинисање начина коришћења грађевинског земљишта у складу са условима заштите природе,
- утврђивање оптималне интегралне саобраћајне мреже која ће третирати све видове саобраћаја и опслуживати све садржаје и локалитете, уз уважавање економских, техничко-технолошких, просторно-функционалних и еколошких критеријума,
- обезбеђење адекватне превенције, минимизирања негативних утицаја, мониторинга и контроле свих облика загађивања животне средине.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

4.2.1. Заштита и коришћење природних вредности

Заштићена подручја

- Очување изворности, аутентичности и јединствених природних вредности подручја, у складу са утврђеним режимом заштите и одрживим развојем,
- развој еко туризма и уређење пунктова за потребе презентације природног добра, едукације, туризма и рекреације,
- трајни мониторинг екосистема, процеса и утицаја, посебно биомониторинг вредних врста.

4.2.2. Заштита и коришћење природних ресурса

Пољопривредно земљиште

- Спречавање заузимања пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе, успостављањем ефикасне контроле,
- заштита пољопривредног земљишта од контаминације опасним и штетним материјама селективном и контролисаном употребом хемијских средстава и минералних ђубрива на њивама,
- реструктуирање пољопривреде у правцу развоја органске производње.

Водни ресурси

- Уређење, заштита и коришћење интегралних водопривредних система и усклађивање са заштитом животне средине и осталим корисницима у простору, ради заштите вода и заштите од вода,
- праћење стања водног режима, одржавање оптималног режима вода,
- обезбеђење довољне количине квалитетне воде за потребе наводњавања што више обрадивих пољопривредних површина у вегетационом периоду, од априла до краја септембра месеца, кад је у већини случајева изражен дефицит воде у земљишту,
- осигурање заштите и унапређење квалитета вода до нивоа несметаног коришћења вода за предвиђене намене, као и заштита и унапређење животне средине.

Шуме и шумско земљиште

- Стварање планских услова за обнову аутохтоних шума у оквиру заштићених подручја које ће бити у функцији очувања биодиверзитета и стабилности екосистема,
- формирање мултифункционалног зеленог појаса уз Поњавицу који би био у функцији заштите приобаља од еолске и флувијалне ерозије и смањења дифузног загађења са суседних обрадивих површина.

Минерални и енергетски ресурси

- Истраживање и одржива експлоатација минералних сировина и енергетских ресурса, у складу са важећим прописима.

4.2.3. Заштита предела

У циљу афирмације вредности карактера предела, који се сагледава кроз очување и заштиту природних елемената и унапређење постојећих структура културних вредности који чине препознатљив предеони образац, као и њихову међусобне повезаност, посебно се истичу циљеви:

- очување, уређење и одрживо коришћење наслеђених геолошких, геоморфолошких и хидрографских карактеристика које су важно обележје подручја,
- задржавање постојеће структуре пољопривредног, шумског и водног земљишта, уз могуће промене које се односе на повећање површина под шумама,
- очување постојећих структура насеља и њихових атара.

4.2.4. Заштита културних добара

- Интегрална заштита непокретних културних добара са простором посебне намене у коме се налазе, што подразумева усклађивање презентације непокретних културних добара са принципима очувања природних вредности окружења,
- валоризација, заштита, коришћење и презентација непокретних културних добара, као развојног ресурса.

4.2.5. Становништво

- Успоравање негативних тенденција и спречавање даљег погоршања виталних карактеристика популације,
- побољшање старосне и образовне структуре.

4.2.6. Насеља и јавне службе

- Успостављање и очување равнотеже између просторног развоја заштићених подручја и мреже насеља и јавних служби,
- забрана ширења грађевинских подручја насеља у простор посебне намене,
- дефинисање правила уређења и изградње, прилагођених режимима и условима заштите који ће важити на грађевинском земљишту у подручју посебне намене,
- строга контрола и ограничени услови изградње на пољопривредном, водном и шумском земљишту у границама посебне намене.

4.2.7. Привреда

Пољопривреда

- Усклађивање пољопривредних делатности са очувањем осетљивог екосистема, увећавањем површина под органском производњом, са посебним повећањем обима производње органског поврћа,
- коришћење погодности које пружа очувани еколошки систем за развој алтернативних области пољопривреде (узгој лековитог биља, пчеларство).

У циљу очувања богатог и разноврсног рибљег фонда на овом подручју, оперативни циљеви су:

- континуирано порибљивање млађи аутохтоних, често угрожених врста,
- систематско изловљавање инвазивних алохтоних врста, са циљем одржања равнотеже у природним водотоцима и барама.

Шумарство и лов

Циљеви просторног развоја у области шумарства и лова су:

- усклађивање газдовања шумама са одрживим развојем, еколошким принципима и условима заштите природних добара,
- унапређење стања ловишта и популације крупне и ситне дивљачи и усаглашавање активности са заштитом природе.

Туризам

- Спровођење трајно усклађеног и одрживог туризма који ће омогућити да се кроз туристичке садржаје постигне не само обезбеђивање средстава неопходних за заштиту природних вредности и унапређења подручја у целини, већ и да се значајно допринесе популаризацији заштите природне баштине и културно-историјског наслеђа.

4.2.8. Инфраструктурни системи

Саобраћајна инфраструктура

- Стварање услова за развој саобраћајних капацитета заснованих на европским стандардима тј. стратешким принципима одрживог развоја животне средине,
- формирање општинске саобраћајне матрице (делови мрежа категорисаних и некатегорисаних путева) тако да саобраћајни правци према постојећим и новоустановљеним локалитетима представљају важне - засебне саобраћајне правце у оквиру градског подручја Панчева, у сврху задовољења захтеваног нивоа интеррегионалног и локалног повезивања овог простора са окружењем,
- формирање мреже путева (посебно нижег хијерархијског нивоа) која треба да створи оптималне услове повезивања насеља са окружењем, у циљу остварења комуникација насеља са локалитетима који су у функцији афирмације предметног простора.

Водопривредна инфраструктура

- Интегрално коришћење, уређење и заштита водних ресурса на подручју Просторног плана, што подразумева вишенаменски систем који је оптимално уклопљен у окружење и усклађен са свим другим корисницима,
- заштита обрадивих пољопривредних површина и насеља од сувишних унутрашњих вода и високих подземних вода из прве (фреатске) издани,
- интегрално, комплексно, рационално и јединствено коришћење водних ресурса, како за водоснабдевање становништва, тако и за подмирење потреба осталих корисника вода,
- спровођење контролисаног прихватања, спровођења и пречишћавања отпадних вода од свих потрошача воде, у циљу заштите квалитета подземних и површинских вода,
- контролисано прихватање и спровођење сувишне атмосферске воде путем система посебне насељске каналске мреже у најближе реципијенте - у водотоке, мелиоративну каналску мрежу и депресије по ободу насеља.

Електроенергетска инфраструктура

- Сигурно, квалитетно и поуздано снабдевање енергијом и енергентима кроз технолошку модернизацију енергетских објеката, рационализација потрошње енергије и смањење негативних утицаја енергетских објеката на животну средину,
- реконструкција, ревитализација и модернизација постојеће инфраструктуре,
- повећање сигурности напајања корисника електропреносног система, повећање поузданости рада и смањење губитака у преносном систему.

Обновљиви извори енергије (ОИЕ)

- Супституција електричне и топлотне енергије, енергијом произведеном из неконвенционалних извора,
- стварање услова за повећање коришћења обновљивих извора енергије, пре свега соларне енергије.

Енергетска ефикасност

- Повећање енергетске ефикасности у свим секторима зградарства, индустрије, саобраћаја и комуналних услуга, применом мера за побољшање енергетске ефикасности,
- пројектовање нових енергетски ефикасних зграда и реконструкција постојећих уз поштовање принципа енергетске ефикасности,
- утврђивање ефеката мера које се спроводе у погледу рационалне употребе енергије.

Електронска комуникациона инфраструктура

- Уравнотежен развој електронске комуникационе инфраструктуре на подручју Просторног плана, као једног од значајног покретача нове економије и обележја савременог друштва засноване на ICT технологији,
- потпуна дигитализација електронске комуникационе инфраструктуре,
- развој широкопојасне мреже на целом подручју и увођење савремених електронских комуникационих услуга.

Енергетска инфраструктура

- Сигурно, квалитетно и поуздано снабдевање енергијом и енергентима кроз технолошку модернизацију енергетских објеката, смањење и рационализација потрошње енергије и смањење негативних утицаја енергетских објеката на животну средину и утврђивање програма и смерница развоја термоенергетске инфраструктуре, синхронизација њеног развоја са свим активностима на овом подручју и њен даљи развој,
- развој, модернизација и ревитализација постојеће термоенергетске инфраструктуре, у складу са одрживим развојем и заштитом животне средине.

4.2.9. Заштита животне средине

- Планирање и одрживо коришћење природних ресурса, добара и енергије, уз успостављање мониторинга воде, ваздуха и земљишта, биомониторинга и мониторинга буке,
- рекултивација свих деградираних површина (депонија) и адекватно одлагање комуналног отпада и елиминација сточних лешева, у складу са Стратегијом управљања отпадом, законима и важећим правилницима,
- минимализација ризика и очување природних и створених вредности од елементарних непогода и технолошких удеса.

5. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ОБУХВАТА ПЛАНА

5.1. ПРИРОДНИ УСЛОВИ

Геолошке и геоморфолошке карактеристике

У геолошкој грађи Парка природе „Поњавица“, као и ширег подручја, доминирају квартарни седименти представљени барским, делувијалним, алувијалним и еолским творевинама. Геотектонски, овој простор припада јужном ободу Банатске депресије.

На простору у обухвату Просторног плана издвајају се две геоморфолошке целине: алувијална равна Дунава и лесна тераса. Ипак, заштићено подручје је већим делом смештено на алувијалној равни Дунава.

Хидрографске и хидролошке карактеристике

Некадашње плавно подручје леве обале Дунава је знатно сужено изградњом насипа, чиме је спречено изливање реке, која се при високим водама изливала у километрима широку алувијалну равну, прошарану мрежом рукаваца и мртваја. Један од најдубљих и најдужих рукаваца је била Поњавица која својим положајем прати северну границу плавног подручја леве обале Дунава, а налази се на подручју алувијалне равни уз нижу лесну терасу. Регулацијом водотока на овом подручју укинута су бројне везе рукаваца са Дунавом и пресечена је веза која је постојала са Тамишем, чиме је Поњавица претворена у мртвају. На заштићеној деоници проточност је изражена само за време јачих падавина (делимично због прилива воде из канализованих притока), док у сушном периоду протицај воде практично не постоји.

За потребе избора решења заштите, праћења успора и ефеката постојећих изведених система за одводњавање, успостављена је осматрачка мрежа пијезометара. Дренажни систем заштите у насељу Иваново омогућава одржавање нивоа подземних вода у захтеваним границама, између кота 67,00 и 69,50 АНВ, а на дубинама од 2 до 4 метра од површине терена, током целе године.

Каналска мрежа

Заштићено подручје, као и насељена места Омољница и Банатски Брестовац, припадају сливним површинама које чине мреже отворених канала, које се уливају у природне водотоке Надела и Дунав, директно или преко црпних станица (ЦС). Неколико мањих канала, који одводњавају суседне влажне депресије и делимично исушене мртваје, уливају се директно у средњи ток Поњавице.

Део заштићеног подручја - катастарске општине Банатски Брестовац и Омољница, припадају сливном подручју Одводног система црпне станице „Скореновац“.

Реципијент за одвођење сувишних вода је река Дунав, преко црпних станица „Скореновац“ и „Ковин“, а чији сливови су међусобно раздвојени. Поњавица је повезана са системом „Скореновац“ преко уставе, јужно од Банатског Брестовца. Површина слива Одводног система „Веровац“ се простире у КО Банатски Брестовац, Омољница и Старчево.

У овом одводном систему је насеље Омољница, а реципијент је природни водоток Надела гравитационим путем, преко мреже отворених канала. Заштићено подручје се између осталог снабдева водом и путем атмосферских талоба.

Климатске карактеристике

На основу анализа климатских елемената, подручје ПП „Поњавице“ припада умереној климатској зони са јаче наглашеним континенталним особинама.

Средња годишња температура ваздуха износи је 11,8°C, док средња годишња релативна влажност у разматраном периоду износи 68,8%. Средња годишња осунчаност за посматрано подручје износи 2141 часова, док средња годишња вредност облачности износи 5,5 десетина неба. На посматраном подручју средња годишња количина падавина износи 705,6 mm. Анализа просечних годишњих честина ветрова показује да је доминантан западни ветар са честином 328‰, док је на другом месту југоисточни ветар, тј. кошава са честином 223‰. На хиљаду мерења годишње, просечно 44 пута регистроване су тишине, односно тихо време.

Сеизмичке карактеристике

Према карти сеизмичког хазарда за повратни период од 475 година, подручје обухваћено Просторним планом се налази у зони са могућим интензитетом потреса од VII-VIII степени сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали (ЕМС-98).

Педолошке карактеристике

Педолошки покривач у приобаљу Поњавице формиран је под значајним утицајем хидрогеолошких, орографских и климатских прилика, уз велико антропогено учешће.

На овом подручју истичу се следећи педолошки типови:

- ритска црница карбонатна,
- чернозем бескарбонатни,
- ливадска црница бескарбонатна и
- алувијално земљиште.

5.2. ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ

5.2.1. Природна добра

У обухвату Просторног плана налазе се следеће просторне целине од значаја за очување биолошке разноврсности:

1. Заштићена подручја:

- Парк природе „Поњавица“, заштићен Одлуком о заштити Парка природе „Поњавица“ која је донета 2014. године („Службени лист града Панчева“, бр. 6/14, 38/15 и 13/17);
- Споменик природе „Ивановачка ада“, заштићен Одлуком о заштити споменика природе „Ивановачка ада“ („Службени лист града Панчева“, бр. 22/09, 4/11 и 13/17).

2. Станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста од националног значаја:

- ознака: **РА ПО8**, назив: „Плавна подручја Дунава ка Винчи“, категорије станишта: мочваре и ритови, плантаже, хигрофилне шуме и жбуње,
- ознака: **РА ПО9**, назив: „Ивановачка ада (изван заштићеног природног добра)“, категорије станишта: мочваре и ритови, плантаже, хигрофилне шуме и жбуње,
- ознака: **РА П10**, назив: „Спруд код Грочанске аде“, категорије станишта: мочваре и ритови, плантаже, хигрофилне шуме и жбуње, сталне баре и језера.

Станишта су регистрована у бази података Покрајинског завода за заштиту природе у складу са критеријумима Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива број 110-00-18/2009-03 од 20.1.2010. („Службени гласник РС“, број 5/10).

3. Еколошки коридори:

- Дунав и његов обалски појас са насипом - еколошки коридор од међународног значаја. Међународни коридори су утврђени Уредбом о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, број 102/10);
- Делови Поњавице, Надела, Велики канал, Слатина и Средњи Бегеј, назначени на графичком прилогу - локални еколошки коридори.

5.2.2. Природни ресурси

Пољопривредно земљиште има највећи удео на простору обухвата Просторног плана.

Целокупно подручје ПП „Поњавица“ окружено је обрадивим површинама које сежу до самих граница заштићеног добра. Овај простор је по природним условима предиспониран за органску производњу поврћа, али се ова предност користи више у Банатском Брестовцу, него у Омољици, где је тежиште на ратарској производњи.

На заштићеном подручју, структура пољопривредног земљишта се по начину коришћења знатно разликује. Ораничне површине су најзаступљеније (31,36%), док је прилично велик удео пашњачких површина (23,32%), а преостале површине немају карактер пољопривредног земљишта.

Посебан проблем представља недовољан број оваца, као природних култиватора пашњака и ливада, којима без култивације прети зарастање у неприродне облике жбунасте или шумске вегетације, односно губитак природне функције.

Водно земљиште

У обухвату Просторног плана представља све површинске воде, баре и мочваре, водозащитна подручја и захвате, водне акумулације и ретензије и заштићено је према важећим прописима.

Приобално земљиште, у смислу Закона о водама, обухвата појас земљишта непосредно уз корито за велику воду водотока, који служи одржавању заштитних објеката и корита за велику воду и обављању других активности које се односе на управљање водама. Међутим, на приобалном земљишту има и нелегално подигнутих објеката, а највећи број ових објеката је у функцији кућа за одмор.

Шуме и шумско земљиште

Највећи комплекси шума на простору обухвата Просторног плана су уз реку Дунав, а чине их култивисане шуме којима газдују ЈП „Војводинашуме“, ШГ „Банат“. У мањој мери су заступљене аутохтоне шуме врбе и храста. Шуме су у највећој мери деградиране и изданачког порекла, те је потребна њихова ревитализација и превођење у виши узгојни облик.

На подручју заштићеног природног добра, шумске површине заузимају 2,41%. Највеће површина под шумама су у режиму III степена заштите (6,58 ha), незнатне површине су у режиму II степена (0,71 ha), док их у режиму I степена нема. Незнатне површине под шумама се налазе у оквиру СП „Иванковачка ада“. Шумама у оквиру заштићених природних добара се газдује у складу са Основом за газдовање шумама за газдинску јединицу „Доње Подунавље“.

Стање шума у заштићеном подручју је неповољно, а настало је фрагментацијом и изолацијом појединачних делова влажног комплекса Поњавице. Такође, подизање шумских монокултура, заменом природних шума монокултурама хибрида и култивара, има за последицу и губитак адаптивбилности шумских екосистема на климатске промене, патогене и друге биотичке и абиотичке притиске.

Непланско (нелегално) коришћење и изостанак планске обнове и неге шума, погодује ширењу инвазивних врста. Након стихијске сече старих стабала, врбе и тополе се спонтано обнављају вегетативним путем, што води њиховој девитализацији, док се инвазивне врсте обнављају генеративним путем, постепено се адаптирајући на станишне услове.

Минералне сировине

На простору обухвата Просторног Плана регистроване су подземне геотермалне воде. Истраживања геотермалних вода вршена су на локалитету „Бања“, у насељу Омољица, при чему су констатоване подземне воде повишене температуре и класификоване су као хомеотерме и хипертерме.

Обухват Просторног Плана се у потпуности налази у одобреном истражном простору јужни Банат бр. 5070 за истраживање нафте и природног гаса, од стране НИС а.д. Нови Сад.

5.3. КАРАКТЕР ПРЕДЕЛА

Карактер предела посматраног подручја се сагледава кроз структуру која је одређена геоморфологијом водене површине некадашњег рукавца Дунава, водоточне удолине Поњавице са приобалним остацима влажних станишта између насеља Омољица и Банатски Брестовац, чију матрицу доминантно чине обрађене површине ораница. Фрагмент влажних станишта Поњавице представља последње остатке некадашњег пространог воденог и мочварног комплекса које је драстично смањено радовима на регулацији вода. Истовремено, оно служи и као еколошки коридор који повезује фрагментисану структуру влажних станишта са еколошким коридором Дунава.

5.4. СТВОРЕНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

5.4.1. Становништво

Подручје обухваћено изградом Просторног плана чине три насеља Панчево-града (насеља Банатски Брестовац, Иваново и Омољица). У посматраном подручју, према попису становништва 2011. године, живело је 10612 становника, у 3444 домаћинства, просечне величине од 3,1 члана по домаћинству. Подручје обухвата Просторног плана карактерише перманентан пад популације и неповољна старосна структура становништва са високим индексом старења.

5.4.2. Мрежа и функције насеља

Панчево представља градски центар за свих девет насеља на простору Града Панчева, а уједно је центар функционално урбаног подручја од националног значаја.

У оквиру обухвата Просторног плана налазе се насеља Омољица, Банатски Брестовац и Иваново.

Преко система општинских путева омогућава се повезаност насеља у оквиру обухвата Просторног плана.

Парк природе „Поњавица“ са заштитном зоном налази се у КО Омољица и КО Банатски Брестовац. Парк природе „Поњавица“ пружа се малим делом у оквиру границе грађевинског подручја насеља Омољица, а заштитна зона Парка природе „Поњавица“ се северним делом пружа у оквиру грађевинских подручја насеља Омољица и Банатски Брестовац.

5.4.3. Јавне службе

Према подацима из Просторног плана Града Панчева генерално стање јавних служби у сеоским насељима Града Панчева је прилично задовољавајуће.

Већа села, са значајнијим бројем становника и веће економске моћи боље су опремљена и имају квалитетнију просторну дистрибуцију јавних служби. Поједина села, иако административно нису центри заједнице насеља, својом опремљеношћу обезбеђују висок ниво свих услуга.

5.4.4. Привреда

Пољопривреда

Гајење пољопривредних производа у највећој мери подразумева узгој повртарских и ратарских култура и захтева интензивну примену минералних ђубрива за повећање приноса, као и агрохемијских мера заштите култура, што као последицу има негативан утицај на простор природног добра, посебно на загађења воде и земљишта.

Шумарство

Шумарство у виду прерађивачке индустрије и лов као привредна гране, заступљени су у структури привреде на широј територији Града Панчева. Ресурси за дрвно прерађивачку индустрију на простору обухвата Просторног плана су ван заштићеног подручја. У заштићеном подручју је дозвољен санитарни лов, али и поред тога је, услед криволага, смањена популација ловне дивљачи, коју чине срна и зеца.

Риболовна фауна

Ово подручје је релативно богато ихтиофауном. Присутно је 19 врста риба, међу којима и изузетно значајно присуство златног караша, изузетно проређене аутохтоне врсте и још неких, такође, ретких врста.

Туризам

Природне вредности ПП „Поњавица“ издвајају ово подручје као излетничко-туристички и рекреативни пункт, уз истовремено очување основних и природних вредности. На заштићеном подручју и околини посебно постоји потенцијал за развој: екотуризма (пешачење, трчање, вожња бицикала, вожња чамцима, купање, „birdwatching“ и сл.), риболовног, излетничког, едукативног, културно-манifestационог и руралног (етно) туризма.

5.4.5. Инфраструктура

5.4.5.1. Саобраћајна инфраструктура

У обухвату Просторног плана егзистирају следећи видови саобраћаја: путни - друмски и водни. Путни - друмски саобраћај је основни вид саобраћаја у оквиру овог простора и својим капацитетима задовољава већину захтева за путничким и робним превозом, док се водни саобраћај користи само повремено, при превозу путника и масовних роба у транзиту.

Путни - друмски саобраћај омогућује доступност и комуникацију предметног простора са окружењем и субрегионима.

Систем општинских путева (ОП бр. 1, бр. 2 и бр. 3) у обухвату (Град Панчево) су различитог степена изграђености и омогућују доступност овом простору из свих праваца, са везама на државну путну мрежу високог ранга (ДП бр. 14/М-24, ДП бр. 10/М-1.9).

Водни саобраћај на простору обухваћеном Просторним планом заступљен је преко међународног пловног пута реке Дунав, без просторно и инфраструктурно прихватно - манипулативних и превозних капацитета (скелски прелаз Иваново је ван обухвата Просторног плана, у непосредној близини насеља Иваново).

Водоток Поњавица није категорисан као пловни водоток, у смислу транспорта нема значај, али се користити у спортске и рекреативне сврхе малим пловилима (мања пловила - чамци).

Немоторни саобраћај је заступљен преко бициклистичких коридора међународног и локалног ранга. Међународна бициклистичка стаза - цикло коридор 6¹, Дунав - Црно море, позиционирана је уз општинске путеве ОП бр. 1 и ОП бр. 2, а на делу непосредно уз Дунав на насипу прве одбрамбене линије. Цикло коридор 6 сече Поњавицу у јужном делу насеља Омољица.

Ваздушни даљински саобраћај за потребе овог подручја се одвија преко аеродрома „Никола Тесла“ (за путнички и карго саобраћај), док се за спортско-туристичке намене користи аеродром у Вршцу.

На основу саобраћајних анализа може се закључити да саобраћајна инфраструктура (путно-друмски и водни саобраћај) у оквиру овог простора даје добре основе за надоградњу, реконструкцију, чиме би се омогућио брз и лак приступ овом подручју из више праваца, на нивоу високог комфора и саобраћајне услуге, као и брзе и лаке комуникације у оквиру овог простора.

5.4.5.2. Водна инфраструктура

Иако заштићени сектор Поњавице није морфолошки измењен (каналисан), хидролошки режим је у потпуности промењен, односно, на најузводнијем делу заштићеног сектора Поњавице (локалитет Омољица) се региструје минималан проток, док је низводни сектор (локалитет Брестовац) услед апсолутног изостанка протока претворен у стајаћу воду.

Водоснабдевање и одвођење отпадних вода

Према документацији надлежног јавног комуналног предузећа из Панчева, систем за водоснабдевање насеља Омољица изграђен је 1975. године, а за Банатски Брестовац завршен је 1977. године. Од 1988. године, оба насеља снабдевају се водом из панчевачког водовода.

У складу са подацима из Генералног пројекта третмана комуналних отпадних вода за Град Панчево и сва насељена места (Институт „Јарослав Черни“, 2009), у насељима није изграђена канализациона мрежа (увидом на терену констатовано је да је ситуација остала непромењена), а евакуација употребљених вода појединачних домаћинстава решава се индивидуално, путем водопропусних септичких јама и упојних бунара.

5.4.5.3. Енергетска инфраструктура

Електроенергетска инфраструктура

Снабдевање електричном енергијом потрошача на подручју Просторног плана обезбеђено је из дистрибутивног система електричне енергије преко трансформаторске станице 110/20 kV/kV „Ковин“ и 35/10 kV/kV „Старчево“, односно дистрибутивних трансформаторских станица 20/0,4 kV и 10(20)/0,4 kV и средњенапонских водова 20 kV и 10 kV.

¹ Nant - Tours - Orleans - Nevers - Chalon sur Saone - Bale - Passau - Ybbs - Linz - Vienna - Bratislava - Budapest - Belgrade - Bucarest - Constanta.

Трасе далековода: 400 kV, број 451/2, ТС Београд 20 - ТС Панчево 2, 400 kV, број 453, РП Дрмно - ТС Панчево 2, 220 kV, број 253/1, ТС Београд 8-ТС ХИП 2, 220 kV, број 253/3, ТС НИС - ТС Панчево 2, 110 kV, број 131/2, ТС Београд 33 - РП Панчево 1, 110 kV, број 141, ТС Београд 3 - РП Панчево 1, 110 kV, број 1129, ТС Панчево 2 - ТС Ковин, који су у власништву „Електромрежа Србије“ АД, једним делом прелазе преко обухвата Просторног плана.

Термоенергетска инфраструктура

На простору обухвата Просторног плана изграђена је транспортна (притиска већег од 16 bar) и дистрибутивна (притиска до 16 bar) гасоводна мрежа и гасификована су насељена места: Омољица, Банатски Брестовац и Иваново.

На простору Града Панчева налази се транспортни гасовод РГ 01-10 Панчево-Смедерево пречника D П300 и притиска до 50bar, а прикључак од ГМРС Банатски Брестовац до транспортног гасовода РГ 01-10 налази се у обухвату Просторног плана.

Обновљиви извори енергије

На простору обухвата Просторног плана за сада не постоји организовано коришћење овог ресурса.

Енергетска ефикасност

Карактеристика целокупног енергетског система, преносног, дистрибутивног, као и целокупне секторске потрошње (индустрија, саобраћај, зградарство), јесте ниска енергетска ефикасност, као и нерационална потрошња енергената.

5.4.5.4. Електронска комуникациона инфраструктура

На подручју Просторног плана развој електронског комуникационог система се реализује у складу са Генералним плановима електронске комуникационе мреже надлежних предузећа. Изграђени су нови капацитети уз главне, као и саобраћајне правце нижег ранга све до општинских. Као главни медиј, поред постојећих спојних кабловских веза и РР система, коришћен је оптички кабл. У протеклом периоду су обезбеђени савремени дигитални комутациони системи, чиме је постигнуто знатно повећање капацитета мреже, обезбеђење високог квалитета, поузданости и расположивости, као и увођење савремених електронских комуникационих услуга (широкопојасни сервиси). Целокупно подручје покривено је системом мобилне телефоније и омогућено је пружање квалитетних услуга.

Простор је у целости покривен радиодифузним системом путем радио-релејних репетитора и емисионих радио-станица.

5.4.6. Непокретна културна добра

Према условима добијеним од Завода за заштиту споменика културе у Панчеву, на простору у оквиру границе обухвата Просторног плана и у оквиру границе подручја посебне намене, нема утврђених непокретних културних добара.

Према условима добијеним од Завода за заштиту споменика културе у Панчеву, на простору у оквиру границе обухвата Просторног плана и у оквиру границе подручја посебне намене евидентирана су следећа добра која уживају претходну заштиту по члану 27. Закона о културним добрима:

Простори са одређеним третманима заштите

Према извршеној валоризацији и утврђеном плану заштите и ревитализације, у насељима која се налазе у обухвату Просторног плана издвојени су простори са одређеним третманима заштите, а који својим деловима улазе у оквир границе подручја посебне намене.

У насељу **Омољица** издвајају се следећи простори:

- Зона 1 - Простор наслеђене урбане структуре са третманом ревитализације
Прва зона је подељена на две засебне целине. Прва целина јужним делом улази у оквир границе подручја посебне намене, односно у заштитну зону Парка природе „Поњавица“. Друга целина налази се у западном делу насеља, изван границе подручја посебне намене. У ове две целине су сконцентрисане скоро све јавне функције и већина евидентираних објеката.
- Зона 2 - Простор наслеђене урбане структуре са третманом ревитализације и реконструкције
Ова зона повезује две целине 1. зоне. Ова зона својом јужном границом тангира, а малим делом улази у оквир границе подручја посебне намене, односно у заштитну зону Парка природе „Поњавица“.
- Зона 3 - Простор предвиђен за нову изградњу, својим јужним делом улази у оквир границе подручја посебне намене - односно највећим делом у заштитну зону, а малим делом у режим III степена заштите Парка природе „Поњавица“.

У насељу **Иваново** издвајају се следећи простори:

- Зона 1 - Простор наслеђене урбане структуре са третманом ревитализације и реконструкције - својим источним делом улази у оквир границе подручја посебне намене, односно у заштитну зону еколошког коридора канала Надел.
- Зона 2 - Простор предвиђен за нову изградњу, малим (југоисточним) делом улази у оквир границе подручја посебне намене, односно у заштитну зону еколошког коридора канала Надел.

У насељу **Банатски Брестовац** издвајају се следећи простори:

- Зона 2 - Простор наслеђене урбане структуре са третманом ревитализације и реконструкције, својом источном границом тангира, а јужним делом улази у оквир границе подручја посебне намене, односно у заштитну зону Парка природе „Поњавица“.
- Зона 3 - Простор предвиђен за нову изградњу, јужним делом улази у оквир границе подручја посебне намене, односно у заштитну зону Парка природе „Поњавица“.

Објекти

У насељу Омољица нема евидентираних објеката који уживају претходну заштиту по члану 27. Закона о културним добрима, а који се налазе у оквиру предложене границе подручја посебне намене.

У насељу Иваново евидентирана је:

- црпна станица.

Објекат се налази у оквиру границе подручја посебне намене, односно у заштитној зони еколошког коридора канала Надел.

У насељу Банатски Брестовац евидентирани су:

- Стари млин на обали Поњавице, који се налази у оквиру границе подручја посебне намене, односно у оквиру заштитне зоне Парка природе „Поњавица“.
- Змај Јовина бр. 42 (угао Змај Јовине и Поњавичке улице) - Објекат се налази у оквиру границе подручја посебне намене, односно у оквиру заштитне зоне Парка природе „Поњавица“.

Археолошки локалитети

У насељу Омољица евидентирани су:

- Војвођанска улица бр. 12 (локалитет бр. 5) - Локалитет се налази у оквиру границе подручја посебне намене, односно у оквиру заштитне зоне Парка природе „Поњавица“.

- Рит (локалитет бр. 8) - Локалитет се налази у оквиру границе подручја посебне намене, делом у II степену заштите, а делом у III степену заштите Парка природе „Поњавица“.
- Треће поље, Брестовачки виногради, економија (локалитет бр. 15) - Локалитет већим делом улази у оквир границе подручја посебне намене, односно у заштитну зону Парка природе „Поњавица“.
- Треће поље - Бели брег (Брестовачки виногради) (локалитет бр. 16) - Локалитет већим делом улази у оквир границе подручја посебне намене, односно у заштитну зону Парка природе „Поњавица“.
- Старо село (локалитет бр. 17) - Локалитет западним делом улази у оквир границе подручја посебне намене, односно у заштитну зону еколошког коридора канала Надел.

У насељу Иваново евидентирани су:

- Локалитет у насељу - ул. Петефи Шандора (локалитет бр. 30) - Локалитет источним делом улази у оквир границе подручја посебне намене, односно у заштитну зону еколошког коридора канала Надел.
- Локалитет у улици Дожа Ђерђа (локалитет бр. 32) - Локалитет се налази у оквиру границе подручја посебне намене, односно у заштитној зони еколошког коридора канала Надел.
- Дом културе (локалитет бр. 33) - Локалитет се налази у оквиру границе подручја посебне намене, односно у заштитној зони еколошког коридора канала Надел.
- Шлајз (локалитет бр. 37) - Локалитет се налази у оквиру границе подручја посебне намене, односно у заштитној зони еколошког коридора канала Надел.
- Омољичка греда (локалитет бр. 40) - Локалитет западним делом улази у оквир границе подручја посебне намене, односно у заштитну зону еколошког коридора Дунавца.
- Циглана (локалитет бр. 41) - Локалитет се налази у оквиру границе подручја посебне намене, односно у заштитној зони еколошког коридора канала Надел.

У насељу Банатски Брестовац евидентирани су:

- Улица 4. Октобра (локалитет бр. 18) - Локалитет јужним делом улази у оквир границе подручја посебне намене, односно у оквир заштитне зоне Парка природе „Поњавица“.
- Рит (локалитет бр. 28) - Локалитет северним делом улази у оквир границе подручја посебне намене, односно у заштитну зону Парка природе „Поњавица“.

Према условима добијеним од Завода за заштиту споменика културе у Панчеву, на простору у оквиру границе обухвата Просторног плана, а изван границе подручја посебне намене евидентирано је једно утврђено културно добро.

Утврђено културно добро евидентирано је у насељу Омољица:

- Војнограничарска зграда - споменик културе (година проглашења: 1973.

Према условима добијеним од Завода за заштиту споменика културе у Панчеву, на простору у оквиру границе обухвата Просторног плана, а изван границе подручја посебне намене евидентирана су добра која уживају претходну заштиту по члану 27. Закона о културним добрима:

- Простори са одређеним третманима заштите.

Према извршеној валоризацији и утврђеном плану заштите и ревитализације, у насељима Банатски Брестовац, Омољица и Иваново издвојени су: простор са одређеним третманом заштите, објекти и археолошки локалитети, који се налазе у обухвату Просторног плана, а изван границе подручја посебне намене.

6. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА КОЈЕ МОГУ БИТИ ИЗЛОЖЕНЕ НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ И РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И РАЗЛОЗИ ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ

Карактеристике животне средине, генерално гледано на подручјима заштићених природних добара, представљају осетљиву тему, имајући у виду фрагилне односе међусобно условљених природних фактора и природних и створених карактеристика.

На подручју природног добра и заштитне зоне није успостављено континуирано праћење квалитета животне средине, односно мониторинг воде, ваздуха, земљишта и биомониторинг.

Изградњом одбрамбеног насипа уз Дунав омогућено је планско одводњавање плавног подручја и конверзија мочвара и ливада у обрадиве површине. Поњавица је постала мртваја, у потпуности одсечена од текућих вода Дунава, Тамиша и Надела. Њен ток узводно од Омољице је претворен у мелиоративни канал, а низводни део је одвојен насипом од Надела, чији је канализовани ток очувао повезаност са Дунавом преко некадашњег Дунавца. Смањена проточност у пролећном периоду и недостатак протока воде у осталом делу године су драстично повећали осетљивост меандра према загађењу, што је довело до еутрофизације и нагомилавања муља. Морфолошке карактеристике Поњавице нису измењене све до Брестовца. Источно од овог насеља, меандри Поњавице су претворени у мелиоративне канале. Остаци некада пространих мочвара, као и остаци старих меандара у овом периоду су били присутни само у најдубљим депресијама. Површине ливада и пашњака су се такође драстично смањиле.

Нагомилавању органских материја и постепеном замуљивању реке Поњавице доприносе и отпадне воде из насеља Омољица и Банатски Брестовац, као и воде из зоне кућа за одмор дуж дела водотока, које доспевају директно или индиректно у Поњавицу, доносећи са собом нутритивне елементе, затим канали за одводњавање/наводњавање околног пољопривредног земљишта, као и интензивна пољопривредна производња на околном земљишту, нарочито дуж десне обале водотока (еолска ерозија).

Замуљивање дна доводи до затрпавања подводних издани које су главни извор чисте воде и једна од главних одлика овог заштићеног подручја.

На основу анализа хидроморфолошких, физичко-хемијских и биолошких елемената квалитета, еколошки статус Парка природе је окарактерисан као лош или чак веома лош (Радуловић и сар., 2007). Како су резултати истраживања показали, просечна замуљеност је већа од 55 %, са тенденцијом забаривања. Као мера ревитализације предложено је измуљавање, односно као неизбежна активност у циљу ревитализације овог некада аутентичног екосистема, нужно је спровести механичко уклањање седимента из речног корита и обезбедити биолошки минимум протока, који би вратио карактер текућице овом водном телу.

Поред водног режима, очување влажних станишта и разноврсности екосистема је такође приоритет у циљу очувања популација аутохтоне флоре и фауне.

Веома мали проценат домаћинстава има прописано изграђене преливне-двокоморне септичке јаме, нешто већи проценат користи упојне бунаре, док највећи део за евакуацију отпадних вода користи пропусне зидане септичке јаме. Проблем одржавања пропусних септичких јама веома је изражен, због таложења суспендованог материјала јаме после одређеног времена постају неупотребљиве, те се врши копање нових на другим локацијама.

Осим тога, поред организованог пражњења и одношења садржаја септичких јама од стране надлежних комуналних предузећа, последњих година су се појавиле и „приватне цистерне“, из којих се садржај септичких јама повремено празни на локацијама које нису предвиђене за ту намену. С обзиром на постојеће стање коришћења (претежно водопрпусних) септичких јама и упојних бунара, долази до загађења земљишта и прве издани подземних вода са могућношћу транспорта загађујућих материја до основног водоносног комплекса (који представља главни ресурс за водоснабдевање региона).

Осим тачкастих извора загађивања, на посматраном подручју присутно је и загађење пореклом из дифузних извора (пре свега, околних пољопривредних површина), који имају негативан утицај на слатинска станишта, воду и седимент језера, као и на водотоке (канални који прелазе преко слатина).

Употребом веће количине ђубрива могу се појавити и тешки метали у земљишту и води. Ове загађујуће материје изазивају брзу еутрофикацију. Како су пољопривредне површине преоране скоро до ивице водотока, воде са ових парцела сливају се директно у Поњавицу. Такође и агротехнички радови обраде земљишта (преоравање) досежу све до обале Поњавице, чиме су конкретно барским корњачама и белоушкама одузете површине неопходне за полагање јаја. Наводњавање пољопривредних површина и околних башти врши се нелегалним коришћењем воде из Поњавице, док поједине фарме, преко система канала и резервоара, користе воду за појење стоке. Све ове делатности нарушавају природне вредности и погоршавају квалитет водотока, изазивајући измену хемизма станишта и промене у саставу биљних заједница.

Саобраћајнице које повезују насеља су локалног карактера и не представљају утицајни фактор високог интензитета на заштићена подручја. Као енергент у насељима се претежно користи природни гас, што има позитиван утицај на стање квалитета ваздуха.

Према условима Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Сектора за ванредне ситуације, на подручју Просторног плана се не налазе севесо постројења/комплекси. Међутим, на територији Града Панчева се налазе следећи севесо комплекси:

1. Севесо комплекс вишег реда-РАФИНЕРИЈА НАФТЕ ПАНЧЕВО, оператера „НИС“ а.д. Нови Сад;
2. Севесо комплекс вишег реда-ПЕТРОХЕМИЈА ПАНЧЕВО, оператера „ХИП Петрохемија“ а.д. Панчево;
3. Севесо комплекс вишег реда-АЗОТАРА ПАНЧЕВО, оператера „ХИП Азотара“ д.о.о. Панчево.

Обухват предметног Просторног плана може бити угрожен ефектима великих хемијских удеса са територије Града Панчева и то удесом најгорег могућег сценарија севесо комплекса Азотаре Панчево, за који је оператер извршио моделирања ефеката хемијских удеса, у складу са Правилником о садржини политике превенције удеса и садржини и методологији израде Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса.

7. ПРИКАЗ ПРИПРЕМЉЕНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА (НАЈПОВОЉНИЈЕ ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ СА СТАНОВИШТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ У СЛУЧАЈУ НЕРЕАЛИЗОВАЊА ПЛАНА)

Просторним планом нису предвиђена варијантна решења. Усвојена решења су интерпретирана у Просторном плану и предметним елаборатом, односно Извештајем о стратешкој процени утврђено је да су у складу са основним принципима одрживог развоја у погледу свих даљих активности у смислу просторног уређења подручја у обухвату Просторног плана.

Реализовањем Просторног плана (усвајањем планског документа), уређење и коришћење простора у обухвату Просторног плана ће се одвијати у смеру планске реализације садржаја и активности (планским уређењем), уз испуњавање претходних услова заштите природе и животне средине.

8. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Због специфичности простора у обухвату Просторног плана, непосредног и ширег окружења, као и постојећих садржаја и планираних намена, у поступку израде Просторног плана обављене су консултације са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења.

Такође, одржани су многобројни састанци и консултације са заинтересованим органима и организацијама.

Све консултације су релевантне за процес стратешке процене и израду Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана на животну средину, а услови и мере надлежних органа, институција и предузећа су процесом стратешке процене вредновани и имплементирани у планска решења.

У току израде Просторног плана и Стратешке процене прибављени су услови и сагласности надлежних институција.

Табела 1. Називи надлежних институција

Р. бр.	ОРГАНИ, ОРГАНИЗАЦИЈЕ, ПРЕДУЗЕЋА
1.	ГРАД ПАНЧЕВО, ГРАДСКА УПРАВА Секретаријат за урбанизам, грађевинске и стамбено-комуналне послове
2.	ГРАД ПАНЧЕВО, ГРАДСКА УПРАВА Секретаријат за заштиту животне средине
3.	ГРАД ПАНЧЕВО, ГРАДСКА УПРАВА Секретаријат за привреду и економски развој
4.	ГРАД ПАНЧЕВО, ГРАДСКА УПРАВА Секретаријат за јавне службе и социјална питања
5.	ГРАД ПАНЧЕВО, ГРАДСКА УПРАВА Секретаријат за пољопривреду, село и рурални развој
6.	ЈП „ДИРЕКЦИЈА ЗА ИЗГРАДЊУ И УРЕЂЕЊЕ ПАНЧЕВА“
7.	ЈКП „ЗЕЛЕНИЛО“ ПАНЧЕВО
8.	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА ОМОЉИЦА
9.	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА БАНАТСКИ БРЕСТОВАЦ
10.	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА ИВАНОВО
11.	МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ Сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру
12.	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА Сектор за ванредне ситуације
13.	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА Сектор за ванредне ситуације, Одељење за ванредне ситуације у Панчеву
14.	МИНИСТАРСТВО ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ Сектор за планирање и управљање у животној средини, Одсек за заштиту од великог хемијског удеса, Заштита од хемијског удеса
15.	МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ Сектор за водни саобраћај и безбедност пловидбе
16.	ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА УРБАНИЗАМ И ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
17.	ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ЕНЕРГЕТИКУ, ГРАЂЕВИНАРСТВО И САОБРАЋАЈ
18.	ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА КУЛТУРУ, ЈАВНО ИНФОРМИСАЊЕ И ОДНОСЕ СА ВЕРСКИМ ЗАЈЕДНИЦАМА
19.	ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ПОЉОПРИВРЕДУ, ВОДОПРИВРЕДУ И ШУМАРСТВО

Р. бр.	ОРГАНИ, ОРГАНИЗАЦИЈЕ, ПРЕДУЗЕЋА
20.	ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ, МЕЂУРЕГИОНАЛНУ САРАДЊУ И ЛОКАЛНУ САМОУПРАВУ
21.	ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ПРИВРЕДУ И ТУРИЗАМ
22.	ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА СПОРТ И ОМЛАДИНУ
23.	ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ
24.	ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ У ПАНЧЕВУ
25.	ЈВП ВОДЕ ВОЈВОДИНЕ
26.	ЈП „ВОЈВОДИНАШУМЕ“
27.	ЈП „ПУТЕВИ СРБИЈЕ“ Сектор за стратегију, пројектовање и развој
28.	АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО ЗА УПРАВЉАЊЕ ЈАВНОМ ЖЕЛЕЗНИЧКОМ ИНФРАСТРУКТУРОМ „ИНФРАСТРУКТУРА ЖЕЛЕЗНИЦЕ СРБИЈЕ“ а.д.
29.	АД „ЕЛЕКТРОМРЕЖА СРБИЈЕ“
30.	ОПЕРАТОР ДИСТРИБУТИВНОГ СИСТЕМА „ЕПС ДИСТРИБУЦИЈА“ Д.О.О. БЕОГРАД Огранак „Електродистрибуција Панчево“
31.	НИС АД НОВИ САД Гаспром Њефт
32.	ЈП СРБИЈАГАС
33.	ЈП „ТРАНСНАФТА“
34.	ТЕЛЕНОР ДОО
35.	„VIP mobile“ ДОО
36.	„ТЕЛЕКОМ СРБИЈА“ Дирекција за технику, Функција за планирање и развој мреже и сервиса
37.	СББ СРПСКЕ КАБЛОВСКЕ МРЕЖЕ ДОО
38.	ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА ВОЈВОДИНЕ
39.	ЈП „ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА ПАНЧЕВА“
40.	АГЕНЦИЈА ЗА РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ АП ВОЈВОДИНЕ
41.	РЕПУБЛИЧКИ ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКИ ЗАВОД СРБИЈЕ
42.	РЕПУБЛИЧКИ СЕИЗМОЛОШКИ ЗАВОД
43.	ЈАВНА МЕДИЈСКА УСТАНОВА РАДИО ТЕЛЕВИЗИЈА СРБИЈЕ, Дирекција РТС, Сертификационо тело РТС „Развој и сертификација“
44.	SOUTH STREAM ДОО НОВИ САД
45.	ЈП ЕМИСИОНА ТЕХНИКА И ВЕЗЕ, СЕКТОР ТЕХНИКЕ
46.	ЦЕНТАР ЗА РАЗМИНИРАЊЕ
47.	ЈКП „ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА“
48.	ЈКП „ХИГИЈЕНА“ ПАНЧЕВО
49.	ЈКП „ГРЕЈАЊЕ“ ПАНЧЕВО

Стратешка процена се доставља на мишљење заинтересованим органима и организацијама и обезбеђује се учешће јавности у његовом разматрању.

Након оцене Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину и Извештаја о учествовању заинтересованих органа и организација и јавности, који сачињава орган надлежан за припрему Просторног плана, орган надлежан за послове заштите животне средине може дати сагласност на Извештај о стратешкој процени.

II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Општи и посебни циљеви Стратешке процене дефинисани су на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, услова надлежних органа и институција, као и проблема и предлога у погледу заштите животне средине у Просторном плану.

1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Општи циљеви Стратешке процене утицаја постављају оквир за дефинисање посебних циљева и избор индикатора којима ће се оценити њихова оствареност, у контексту очувања животне средине, као и спровођење принципа одрживог развоја кроз планска решења.

Концепт одрживог развоја простора у обухвату Просторног плана огледа се у детаљнијој планској организацији и уређењу, вредновањем капацитета планираних садржаја у односу на потребе, као и усклађивање коришћења простора са природним и створеним потенцијалима и ограничењима, односно карактеристикама простора.

Приликом израде планова, већина општих циљева везана је за планска документа вишег реда и услове које они диктирају, док се посебни циљеви дефинишу за конкретни разматрани простор, а односе се на специфичност, намену површина и др.

Плански основ за израду овог Просторног плана представља Регионални просторни план АП Војводине.

Општи циљ Стратешке процене представља одрживо коришћење простора и природних ресурса на подручју Просторног плана у циљу обезбеђења услова за спровођење планских активности у складу са постојећим капацитетом животне средине.

Наведени циљ обезбедиће се активним спровођењем управљачких активности у заштићеном подручју и у заштитној зони, као и очувањем предеоних карактеристика на подручју Просторног плана, затим контролом рада загађивача, на подручју Просторног плана и у контактної зони и спровођењем континуираног мониторинг система, унапређењем система управљања отпадом и рационалним коришћењем енергетских ресурса, уз фаворизовање коришћења обновљивих извора енергије.

Основни разлог за израду Просторног плана је стварање услова за реализацију регионалних и локалних интереса у оквиру граница посебне намене у складу са условима заштите природе, који се заснивају на вредновању и процени могућих утицаја на животну средину до којих може доћи имплементацијом Просторног плана.

На основу наведеног општег циља Стратешке процене, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у Просторном плану, утврђују се посебни циљеви стратешке процене у појединим областима заштите.

Као посебни циљеви стратешке процене истичу се:

- А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса (ваздух, површинске и подземне воде и земљиште).
- Б. Очување предеоних карактеристика подручја.
- В. Спровођење мера заштите у заштићеном подручју, подручју у заштитној зони и просторној целини која има утицаја на природно добро.
- Г. Адекватно управљање отпадом.
- Д. Промоција и подршка развоју туризма у складу са основним принципима одрживог развоја.
- Ђ. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

Посебни циљеви Стратешке процене усклађени су са индикаторима стратешке процене дефинисаним Правилником о Националној листи индикатора животне средине („Службени гласник РС“, број 37/11).

2. ИЗБОР ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

На основу дефинисаних циљева, врши се избор одговарајућих индикатора стратешке процене утицаја на животну средину. Сврха њихове примене је у усмеравању планских решења ка остварењу циљева који се постављају.

Индикатори представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су средство за праћење извесне променљиве вредности у прошлости и садашњости, а неопходни су као улазни подаци за свако планирање активности у простору.

Приликом дефинисања индикатора обрађивачи стратешке процене утицаја су се ослонили на индикаторе УН за одрживи развој, индикаторе дефинисане Правилником о националној листи индикатора заштите животне средине („Службени гласник РС“, број 37/11) и на елементарне еколошке индикаторе који се могу узети у обзир у односу на постојеће стање животне средине и карактер Плана и планираних активности.

На основу Правилника о Националној листи индикатора заштите животне средине, на територији Просторног плана релевантни су индикатори приказани у наредној табели.

Табела 2. Преглед Посебних циљева стратешке процене и индикатора заштите животне средине релевантних за подручје Просторног плана

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	ИНДИКАТОРИ
Одрживо коришћење и заштита природних ресурса	1. Број дана са прекорачењем ГВЕ за суспендоване честице, SOx, ПОх 2. Годишње количине исцрпљене подземне и површинске воде, апсолутно и као део од укупне обновљиве количине воде (m ³ , %) 3. % домаћинства прикључен на водовод и канализацију 4. % отпадних вода које се пречишћавају 5. Присуство фекалних бактерија у води за пиће (%) ² 6. БПК ₅ у водотоцима (mg/l кисеоника потрошеног у 5 дана, на константној температури од 20°C) 7. Промена намене земљишта (%) 8. ha (%) санираних и рекултивисаних подручја 9. Квалитет пољопривредног и непољопривредног земљишта 10. Употреба минералних ђубрива (kg/ha) 11. Употреба пестицида (t активне материје пестицида на 10km ² пољопривредног земљишта)
Очување предеоних карактеристика подручја	12. Површине под природним пределима
Спровођење мера заштите у заштићеном подручју, подручју у заштитној зони и просторној целини која има утицаја на природно добро	13. Удео шумског земљишта у укупном земљишту (%) 14. % заштићених природних добара на територији АПВ у односу на укупну површину 15. Површине под изабраним значајним екосистемима (km ² или ha) одабраних врста екосистема 16. Учешће броја угрожених врста у укупном броју врста (%)
Адекватно управљања отпадом	17. Стварање отпада (t/становнику) 18. Стварање опасног отпада (t /јединици БДП)
Промоција и подршка развоју туризма у складу са основним принципима одрживог развоја	19. Интензитет туризма
Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација	20. Регистар удеса ³

² Према упутствима СЗО за квалитет воде за пиће

³ Регистар удеса у Републици Србији (Агенција за заштиту животне средине)

Индикатори дефинисани у претходној табели дефинисани су са циљем праћења реализације планских, а не технолошких решења, у планском периоду, уколико се за то укаже потреба. За посебан циљ стратешке процене - *Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација* не дефинишу се други индикатори јер ова област прожима остале области.

3. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА

Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину, као и многи међународни документи, упућују на важност односа процеса планирања и процеса израде Стратешке процене, односно на неопходност интеграције овог инструмента у процес планирања. Избор и дефинисање адекватних планских решења је много ефикасније уколико је процес вршења стратешке процене делимично или у потпуности интегрисан у планове и програме за које се израђује.

Табела 3. приказује принцип, којим су се стручњаци Завода за урбанизам Војводине руководили при изради ова два елабората, односно приказана је веза између фаза израде Просторног плана и Стратешке процене.

Табела 3. Везе између фаза израде Просторног плана и Стратешке процене

ИЗРАДА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА		ИЗРАДА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (СПУ)
Одлучивање о изради планског документа по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за стручну контролу, односно комисије за планове	Узајамни утицај ових фаза – пре доношења Одлуке о изради планског документа прибавља се мишљење о предлогу одлуке да се (не)израђује СПУ	Одлучивање о изради СПУ према претходно прибављеном мишљењу надлежног органа и др. заинтересованих органа и организација
Доношење Одлуке о изради Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	Доношење Одлуке о изради Извештаја о СПУ
Израда материјала за рани јавни увид Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	Анализа садржаја и основне документације, консултације са надлежним органима и организацијама и др. – формулисање Извештаја о стратешкој процени
Израда Нацрта Просторног плана		
Стручна контрола Нацрта Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	Мишљење заинтересованих органа и организација
Јавни увид у Нацрт Просторног плана	Узајамни утицај ове две фазе – у пракси се оба елабората истовремено излажу на јавни увид	Јавни увид у Извештају о СПУ
Доношење Просторног плана	Орган надлежан за израду планског документа не може исти упутити у процедуру усвајања без Сагласности на Извештају о СПУ	Оцена и сагласност на Извештају од стране надлежног органа
Спровођење Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	Имплементација мера заштите и мониторинг према Извештају о СПУ

Циљеви Стратешке процене су, с обзиром на паралелну израду ова два документа, у потпуности усаглашени са циљевима Просторног плана (Табела 4).

Циљеви Просторног плана су:

- Заштита и одрживо коришћење природних вредности предела, заштићеног подручја и природних ресурса.
- Постизање рационалне организације и уређења простора, усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима и са потребама дугорочног социјалног и економског развоја.
- Очување и унапређење квалитета и режима воде.
- Очување, заштита и унапређење постојећих шума, посебно шума у оквиру заштићених подручја, ради очувања и заштите популација дивљих врста.
- Повећање површина под шумама и формирање заштитног појаса зеленила уз Поњавицу, на простору заштитне зоне заштићеног подручја, у складу са условима заштите природе.
- Туристичка валоризација природних и антропогених вредности на посматраном простору и обезбеђивање услова за развој различитих облика туризма.
- Дефинисање начина коришћења грађевинског земљишта у складу са условима заштите природе.
- Утврђивање оптималне интегралне саобраћајне мреже која ће третирати све видове саобраћаја и опслуживати све садржаје и локалитете, уз уважавање економских, техничко-технолошких, просторно-функционалних и еколошких критеријума.
- Обезбеђење адекватне превенције, минимизирања негативних утицаја, мониторинга и контроле свих облика загађивања животне средине.

Циљеви Стратешке процене:

- А. Спровођење мера заштите у заштићеном подручју, подручју у заштитној зони и просторној целини која има утицаја на природно добро.
- Б. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса (ваздух, површинске и подземне воде и земљиште).
- В. Очување предеоних карактеристика подручја.
- Г. Адекватно управљање отпадом.
- Д. Промоција и подршка развоју туризма у складу са основним принципима одрживог развоја.
- Ђ. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

Табела 4. Компатибилност циљева Просторног плана и СПУ

ЦИЉЕВИ ПЛАНА		А	Б	В	Г	Д	Ђ
- заштита и одрживо коришћење природних вредности предела, заштићеног подручја и природних ресурса		+	+	+	+	+	+
- постизање рационалне организације и уређења простора, усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима и са потребама дугорочног социјалног и економског развоја		+	+	+	+	+	+
- очување и унапређење квалитета и режима воде		+	+	+	+	0/+	+
- очување, заштита и унапређење постојећих шума, посебно шума у оквиру заштићених подручја, ради очувања и заштите популација дивљих врста		+	+	+	+	+	+
- повећање површина под шумама и формирање заштитног појаса зеленила уз Поњавицу, на простору заштитне зоне заштићеног подручја, у складу са условима заштите природе		+	+	+	+	+	+
- туристичка валоризација природних и антропогених вредности на посматраном простору и обезбеђивање услова за развој различитих облика туризма		+	+	+	0/+	+	+
- дефинисање начина коришћења грађевинског земљишта у складу са условима заштите природе;		+	+	+	0/+	+	+
- утврђивање оптималне интегралне саобраћајне мреже која ће третирати све видове саобраћаја и опслуживати све садржаје и локалитете, уз уважавање економских, техничко-технолошких, просторно-функционалних и еколошких критеријума		+	+ / 0	+	+	0	0
- Обезбеђење адекватне превенције, минимизирања, мониторинга и контроле свих облика загађивања		+	+ / 0	+	+	0	0

+ - позитивно
0 - неутрално
- - негативно

III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Приоритетни циљ израде Стратешке процене је сагледавање могућих негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање мера за минимизацију истих.

Да би се постављени циљеви остварили, потребно је сагледати активности и планска решења предвиђена Просторним планом, као и мере за смањење потенцијално негативних утицаја планска решења на животну средину.

Стратешка процена бави се општом анализом и проценом могућих утицаја планираних решења заштите животне средине у Просторном плану, при чему је акценат стављен на анализу планских решења, која доприносе заштити животне средине и подизању квалитета живота на посматраном простору.

1. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

У Стратешкој процени анализирана су сва планска решења и извршено је идентификовање оних која у одређеној мери могу угрозити квалитет елемената животне средине у фази реализације Просторног плана.

У том контексту, у Извештају о стратешкој процени се анализирају могући утицаји планираних активности на чиниоце животне средине и дефинишу планске мере заштите које ће потенцијална загађења довести на ниво прихватљивости, односно у границе дефинисане законском регулативом.

Процена могућих утицаја Просторног плана на животну средину, према Закону, садржи следеће елементе:

- 1) Приказ процењених утицаја варијантних решења Просторног плана повољних са становишта заштите животне средине, са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно унапређење позитивних утицаја на животну средину;
- 2) Поређење варијантних решења Просторног плана и приказ разлога за избор најповољнијег решења;
- 3) Приказ процењених утицаја Просторног плана на животну средину са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину;
- 4) Начин на који су при процени утицаја узети у обзир чиниоци животне средине укључујући податке о: ваздуху, води, земљишту, клими, јонизујућем и нејонизујућем зрачењу, буци и вибрацијама, биљном и животињском свету, стаништима и биодиверзитету; заштићеним природним добрима; становништву, здрављу људи, градовима и другим насељима, културно-историјској баштини, инфраструктурним, индустријским и другим објектима или другим створеним вредностима;
- 5) Начин на који су при процени узете у обзир карактеристике утицаја: вероватноћа, интензитет, сложеност/реверзибилност, временска димензија (трајање, учесталост, понављање), просторна димензија (локација, географска област, број изложених становника, прекогранична природа утицаја), кумулативна и синергијска природа утицаја.

Процена утицаја варијантних решења

Као што је већ речено, Закон не прописује шта су то варијантна решења Просторног плана која подлежу стратешкој процени утицаја, тако да се у пракси разматрају две варијанте:

Варијанта 1 - уколико не дође до спровођења планских решења-Status quo, и

Варијанта 2 - уколико се реализују планска решења.

Ограничавајући се у том контексту на позитивне и негативне ефекте које би имало реализовање или не реализовање предметног Просторног плана, Стратешка процена ће се бавити разрадом варијанте да се Просторни план не реализује и варијанте реализације Просторног плана и предвиђених решења у свим дефинисаним областима, које су релевантне са аспекта заштите животне средине.

Табела 5. Процена утицаја варијантних решења Просторног плана по областима у односу на циљеве стратешке процене

Циљеви стратешке процене

- А. Спровођење мера заштите у заштићеном подручју, подручју у заштитној зони и просторној целини која има утицаја на природно добро.
Б. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса (ваздух, површинске и подземне воде и земљиште).
В. Очување предеоних карактеристика подручја.
Г. Адекватно управљање отпадом.
Д. Промоција и подршка развоју туризма у складу са основним принципима одрживог развоја.
Ђ. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

ОБЛАСТИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	Сценарио развоја	ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ					
		А	Б	В	Г	Д	Ђ
Заштита природних добара	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, пољопривредно земљиште)	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	0/-	0/-
Заштита предела	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	-	0/-
Становништво и привредне активности	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	0/+	+
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+
Унапређење водопривредне инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	0/-	-	0	-	0/-	-
	ВАРИЈАНТА 2	0/+	+	0/+	+	0/+	+
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	-	0/-	0/-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	0/+	0/-	0/-	+	+	+
Изградња и реконструкција енергетске инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	0/-	-	0/-	0	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	0/+	0	+	+
Изградња капацитета за искоришћење обновљивих извора енергије	ВАРИЈАНТА 1	-	-	0	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	0/+	+	0	+
Изградња електронске комуникационе инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	-
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	0	0	0	+
Заштита културног наслеђа	ВАРИЈАНТА 1	-	0	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	0	+	+	0/+	+
Заштита од природних и техничко-технолошких удеса и несрећа	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	0/+	+	+	+

+ - укупно позитиван утицај
- - укупно негативан утицај
0 - неутралан утицај

Разлози за избор најповољнијег варијантног решења

На основу члана 15. Закона о стратешкој процени утицаја обавезно је поређење варијантних решења и приказ разлога за избор најповољнијег решења. Резимирајући позитивне и негативне ефекте варијанти Просторног плана, може се констатовати следеће:

1. У варијанти да се Просторни план не донесе и да се развој настави по досадашњем тренду могу се очекивати негативни ефекти са аспекта заштите животне средине и неадекватно и неодрживо коришћење заштићеног простора, што би довело до даљег угрожавања природних ресурса, нарушавања водног режима и неконтролисаног испуштања отпадних материја у медијуме животне средине.
2. У варијанти да се Просторни план имплементира, могу се очекивати бројни позитивни ефекти у свакој области, посебно у области заштите природних вредности и природних ресурса, привреде и туризма, приликом избора будућих корисника простора, поштујући већ веома ограничене капацитете животне средине Планског подручја.

На основу изнетог може се закључити да је варијанта доношења предложеног Просторног плана много повољнија у односу на варијанту да се Просторни план не донесе.

Евалуација карактеристика и значаја утицаја планских решења

У претходним табелама извршена је квалитативна експертска процена позитивних и негативних утицаја појединих планских решења по областима Просторног плана на животну средину у поређењу са ефектима варијанте ако се Просторни план не примени. У наставку стратешке процене утицаја извршена је евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења предложене варијанте Просторног плана на животну средину и елементе одрживог развоја. Значај утицаја процењује се у односу на величину (интензитет) утицаја и просторне размере на којима се може остварити утицај. Утицаји, односно ефекти, планских решења, према величини промена се оцењују бројевима од -3 до +3, где се знак минус односи на негативне, а знак плус за позитивне промене, како је приказано у табели 6. Овај систем вредновања примењује се како на појединачне индикаторе утицаја, тако и на сродне категорије преко збирних индикатора.

Табела 6. Критеријуми за оцењивање величине утицаја планских решења

Величина утицаја	Ознака	О п и с
Критичан	- 3	Јак негативан утицај
Већи	- 2	Већи негативан утицај
Мањи	- 1	Мањи негативни утицај
Нема или нејасан утицај	0	Нема утицаја, нема података или није примењиво
Позитиван	+ 1	Мањи позитивни утицај
Повољан	+ 2	Већи позитиван утицај
Врло повољан	+ 3	Јак позитиван утицај

Табела 7. Критеријуми за оцењивање просторних размера утицаја планских решења

Размере утицаја	Ознака	О п и с
Регионални	Р	Могућ утицај у оквиру простора регије
Локални	Л	Могућ утицај у некој зони или делу територије Просторног плана

Вероватноћа да ће се неки процењени утицај догодити у стварности такође представља важан критеријум за доношење одлука у току израде Просторног плана. Вероватноћа утицаја одређује се према скали приказаној у табели 7.

Табела 8. Скала за процену вероватноће утицаја планских решења

Вероватноћа	Ознака	Опис
100%	И	утицај извесан
више од 50%	В	утицај вероватан
мање од 50%	М	утицај могућ

Вероватноћа утицаја може дакле бити од потпуно извесне (100%) до ситуације у којој је утицај готово невероватан. Ова чињеница је посебно важна, јер тако одређено планско решење које генерално има изразито јак нпр. негативан утицај, у конкретном случају може бити потпуно невероватно, па се самим тим његов утицај не може окарактерисати као стратешки значајан.

На основу критеријума процене величине и просторних размера утицаја планских решења на циљеве стратешке процене врши се евалуација значаја идентификованих утицаја за остваривање циљева стратешке процене.

Циљеви стратешке процене

- А. Спровођење мера заштите у заштићеном подручју, подручју у заштитној зони и просторној целини која има утицаја на природно добро.
- Б. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса (ваздух, површинске и подземне воде и земљиште).
- В. Очување предеоних карактеристика подручја.
- Г. Адекватно управљање отпадом.
- Д. Промоција и подршка развоју туризма у складу са основним принципима одрживог развоја.
- Ђ. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

Табела 9. Процена величине утицаја планских решења по областима у односу на циљеве стратешке процене

ОБЛАСТИ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА	ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ					
	А	Б	В	Г	Д	Ђ
Заштита природних добара	+3	+3	+3	+3	+3	+3
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, пољопривредно земљиште)	+3	+2	+2	+2	+2	+2
Заштита предела	+3	+3	+3	0	+2	+2
Становништво и привредне активности	+2	+2	+2	+2	+1	+3
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	+3	+2	+2	+3	+2	+2
Унапређење водопривредне инфраструктуре	+3	+2	+2	0	0	+2
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	+2	+1	0	+1	+2	+2
Изградња и реконструкција енергетске инфраструктуре	0	0	0	0	+1	+1
Изградња капацитета за искоришћење обновљивих извора енергије	+2	+2	0	+1	+2	+2
Изградња електронске комуникационе инфраструктуре	0	0	0	0	+1	+2
Заштита културног наслеђа	0	+2	+1	0	+2	+2
Заштита од природних и техничко-технолошких удеса и несрећа	+2	+2	+2	+1	+2	+2

Табела 10. Процена просторних размера планских решења по областима у односу на циљеве стратешке процене

ОБЛАСТИ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА	ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ					
	А	Б	В	Г	Д	Ђ
Заштита природних добара	Л	Л	Р	Л	Л	Л
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, пољопривредно земљиште)	Л	Р	Р	Л	Л	Р
Заштита предела	Л	Р	Р	Л	Л	Л
Становништво и привредне активности	Л	Л	Л	Л	Л	Л
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	Л	Л	Р	Л	Л	Л
Унапређење водопривредне инфраструктуре	Л	Р	Р		Л	Л
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	Л	Л	Р	Р	Л	Л
Изградња и реконструкција енергетске инфраструктуре	Л	Л	Р		Л	Л
Изградња капацитета за искоришћење обновљивих извора енергије	Л	Л	Л		Р	
Изградња електронске комуникационе инфраструктуре			Л			Л
Заштита културног наслеђа		Л	Л		Л	Л
Заштита од природних и техничко–технолошких удеса и несрећа	Л	Л	Р	Л	Р	Л

Табела 11. Процена вероватноће утицаја планских решења по областима у односу на циљеве стратешке процене

ОБЛАСТИ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА	ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ					
	А	Б	В	Г	Д	Ђ
Заштита природних добара	И	В	И	М	В	М
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, пољопривредно земљиште)	В	И	И		В	М
Заштита предела	В	И	И		В	В
Становништво и привредне активности	В	М	М	И	В	В
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	И	В	В	И	В	И
Унапређење водопривредне инфраструктуре	И		М		В	В
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	М	М	М	М	В	В
Изградња и реконструкција енергетске инфраструктуре		М				М
Изградња капацитета за искоришћење обновљивих извора енергије		М	М	М	В	М
Изградња електронске комуникационе инфраструктуре					В	М
Заштита културног наслеђа		И	М		М	В
Заштита од природних и техничко–технолошких удеса и несрећа	М	И	М	М	М	М

Кумулативни и синергијски ефекти

У складу са Законом о стратешкој процени утицаја (члан 15.), стратешка процена треба да обухвати и процену кумулативних и синергијских ефеката.

Значајни ефекти могу настати као резултат интеракције између бројних мањих утицаја постојећих објеката и активности и различитих планираних активности на подручју плана.

Кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат.

Синергијски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја.

У наредној табели на основу вредновања дефинисаног у претходним табелама (9,10 и 11), у Табели 13. извршена је анализа кумулативних и синергијских утицаја планских решења.

Табела 12. Вредновање могућих кумулативних и синергијских утицаја области Просторног плана са временском димензијом

ПРИРОДА УТИЦАЈА	ТРАЈАЊЕ (ВРЕМЕНСКА ДИМЕНЗИЈА)
Кумулативан (К) Кумулативан Синергијски (КС) Синергијски (СИ) Појединачан-спорадичан (ПС)	Краткорочан (Кр) Средњорочан Ср) Дугорочан (Др)

Табела 13. Идентификација могућих кумулативних и синергијских ефеката

ОБЛАСТИ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА	ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ											
	А		Б		В		Г		Д		Ђ	
Заштита природних добара	КС	Др	КС	Др	КС	Др	КС	Др	К	Др	К	Др
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољопривредно земљиште)	КС	Др	КС	Др	КС	Др	КС	Др	К	Др	К	Др
Заштита предела	КС	Др	КС	Др	КС	Др	КС	Др	К	Др	К	Др
Становништво и привредне активности	КС	Др	КС	Др	КС	Др	КС	Др	КС	Др	КС	Др
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	КС	Др	КС	Др	КС	Др	КС	Др	К	Др	К	Др
Унапређење водопривредне инфраструктуре	КС	Др	КС	Др	ПС	Др	К	/	К	/	КС	Др
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	КС	Др	КС	Др	К	Др	К	Др	К	Др	КС	Др
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре	ПС	Др	ПС	Др	ПС	/	ПС	/	К	Др	К	Др
Изградња капацитета за искоришћење обновљивих извора енергије	КС	Ср	КС	Ср	КС	Др	К	Др	КС	Др	КС	Ср
Изградња електронске комуникационе инфраструктуре	ПС	/	ПС	/	ПС	/	ПС	/	ПС	/	К	Др
Заштита културног наслеђа	ПС	Др	ПС	Др	КС	Др	ПС	/	ПС	/	КС	Др
Заштита од природних и техничко–технолошких удеса и несрећа	КС	Др	КС	Др	КС	Др	ПС	Кр	КС	Др	КС	Др

2. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЦИЉУ СПРЕЧАВАЊА И ОГРАНИЧАВАЊА НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

Опште мере заштите природних ресурса односе се на:

- Вођење регистра извора загађивања животне средине од стране надлежне градске управе за послове заштите животне средине у обухвату Просторног плана, као дела интегралног националног регистра извора загађивања који води Агенција за заштиту животне средине;
- Успостављање континуиране контроле и систематско праћење квалитета параметара животне средине (ваздуха, воде, земљишта, буке, нејонизујућег зрачења и биомониторинга) од стране овлашћених организација;
- Идентификација привредних субјеката - оператера на простору обухвата Просторног плана који су у обавези да поднесу Захтев за издавање интегрисане дозволе у складу са Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине и пратећим подзаконским актима - уколико дође до изградње ових објеката у планском периоду;
- Идентификација севесо постројења на основу Закона о заштити животне средине, Закона о ванредним ситуацијама и пратећих подзаконских аката - уколико дође до изградње ових објеката у планском периоду;
- Формирање заштитних појасева зеленила у оквиру саобраћајне и водне инфраструктуре и пољопривредног земљишта, у циљу заштите од плувијалне и еолске ерозије - одношења површинског слоја земљишта и усева у фази семена.

2.1. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВАЗДУХА

Заштиту ваздуха обезбедити уважавањем Закона о заштити ваздуха и пратећих подзаконских аката, односно кроз примену следећих мера:

- Успостављање мониторинга квалитета ваздуха на основу утврђене мреже мерних станица и/или мерних места у државној и локалној мрежи мерних станица;
- Вршење континуалног и/или повремених мерења/узимања узорка на фиксним локацијама и повремених мерења на мерним местима која нису обухваћена мрежом мониторинга квалитета ваздуха;
- Реконструкција постојеће путне мреже и успостављање заштитних зона са заштитним зеленилом уз саобраћајнице за све категорије путева у складу са Законом, као мера заштите од буке и аерозагађења;

2.2. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВОДЕ

Уређење водног режима у заштићеном подручју

У циљу уређења водног режима потребно је извршити утврђивање еколошких индикатора заштићеног подручја који зависе од климатских промена, утврђивање утицаја климатских промена и неповољног водног режима на еколошке карактеристике, утврђивање водног биланса, дефицит површинске и подземне воде и адекватног водног режима површинских и подземних вода. Утврђивање еколошких индикатора заштићеног подручја би требало да реализује Управљач у сарадњи са Покрајинским заводом за заштиту природе.

Спровођење Плана интегралног управљања водним режимом спроводи стручна служба Управљача која прати водни режим у заштићеном подручју и метеоролошке и климатске податке и промену индикативних еколошких параметара. На основу ових података и мера из Плана интегралног управљања водним режимом одређује се динамика активности у заштићеном подручју.

Од неопходних промена водног режима, приоритетни задатак је успостављање сезонске динамике која одговара потребама низијских стајаћих и споротекућих вода. Испитивање могућности делимичног успостављања проточности је такође важан задатак. Проточност треба обезбедити у складу са природном динамиком мртваја које су периодично повезане са речним током код високих вода.

За подручје Парка природе „Поњавица“, основна смерница генералног концепта заштите, развоја, уређења и управљања, али и предуслов опстанка, јесте очување и унапређење квалитета и режима воде. Велике количине исталоженог седимента могу врло брзо довести Поњавицу у дистрофно стање. Захваљујући постојању вруља (извори) измуљавањем би се обезбедио минималан проток воде, чиме би се успорио процес еутрофизације и створили услови за будуће самопречишћавање овог водног тела. Процес измуљавања је неопходно вршити у складу са условима Завода за заштиту природе.

Потребно је обезбедити и сезонску динамику варирања нивоа воде, што је неопходно за живи свет овог подручја, нарочито за рибе и биљке. Виши ниво воде је потребан у пролеће и рано лето, када се већина евидентираних рибљих врста мрести. Предуслов за ово је израда правилника о водном режиму којим ће бити прописани нивои воде. Такође, потребно је поставити и водомерне летве како би било могуће пратити ниво воде. Испод мостова је потребно проширити пропусте, како би вода лакше циркулисала кроз Поњавицу, кад за то постоје услови. На крајњем низводном делу, код насеља Банатски Брестовац, код устава, неопходно је одржавати ниске терене у непосредној близини обале, који се плаве при пролећним вишим водама и који су веома значајни као плодиште рибама. Друго подручје, значајно као плодиште, налази се на најузводнијем делу код насеља Омољица, где је потребно косити и уклањати пренамножену акватичну вегетацију. Загађење Поњавице не утиче само на природне вредности простора, већ и на здравље корисника и посетилаца. Редовна контрола квалитета воде омогућила би рано откривање повишених концентрација нутријената и појаву цијанобактерија, чиме би било могуће предузимање адекватних мера пре него што број ћелија цијанобактерија достигне опасан ниво.

Заштита вода

У циљу заштите воде, као природног ресурса, предвиђене су следеће мере:

- Обезбедиће се снабдевање корисника, довољним количинама воде за пиће одговарајућег квалитета прикључењем на јавни систем водоснабдевања, а на простору где нема наведених услова, вода ће се обезбедити из бунара бушених на парцелама корисника, а у складу са Законом о водама;
- У отворене канале и друге водотоке забрањено је испуштање било каквих вода осим условно чистих атмосферских и пречишћених вода које по Уредби о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 50/12) омогућују одржавање минимално доброг еколошког статуса (II класе вода), и које по Уредби о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, бр. 67/11, 48/12 и 1/16) задовољавају прописане вредности;
- На подручју заштићеног природног добра, у режиму заштите и заштитној зони, где је дозвољена изградња (туристички садржаји), диспозицију отпадних вода у површинске воде вршити у складу са режимом прописаног степена заштите на основу Закона о заштити природе и Уредбе о режимима заштите („Службени гласник РС“, број 31/12) и применити степен пречишћавања отпадних вода за осетљива подручја (терцијарни степен пречишћавања) којим ће се обезбедити одржавање одличног еколошког статуса реципијента, у складу са параметрима прописаним Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 50/12), а којом се неће нарушити својства због којих су проглашени заштићеним природним добром;

- Сви објекти за сакупљање и третман атмосферских и отпадних вода морају бити водонепропусни и заштићени од продирања у подземне издани и хаваријског изливања;
- Отпадне воде прикупљати путем водонепропусних септичких јама одговарајућег капацитета, које ће се периодично према потребама празнити аутоцистернама, ангажовањем надлежног комуналног предузећа, а садржај одвозити на депонију;
- Атмосферске воде пре упуштања у реципијент очистити од механичких нечистоћа на таложнику, односно сепаратору уља и масти;
- Све колске прилазе и укрштања канала са саобраћајницама обавезно зацевити према важећим прописима и стандардима;
- Забрањује се спречавање несметаног протицаја воде, успоравање и подизање нивоа воде, чиме би се могао пореметити постојећи режим вода на објектима и у земљишту;
- Улив атмосферских вода у мелиоративне канале и потоке извести путем уређених испуста, који су осигурани од ерозије и који не залазе у протицајни профил канала-потока;
- Кишна канализација се може прикључити на постојеће мелиорационе канале-потоке, али под условом да сакупљају само условно чисте атмосферске воде чији квалитет одговара II класи вода;
- Уређење мелиоративних канала биће дефинисано изразом одговарајуће техничке документације и према мишљењу Јавног водопривредног предузећа „Воде Војводине“ - Нови Сад и условима надлежног органа;
- Дуж мелиорационих канала, ван грађевинског подручја, са обе стране обезбедити по минимум 10 m слободног простора, преко којег ће се вршити одржавање канала (у грађевинском подручју ово ограничење износи 5 m), односно према водним условима надлежног органа и у том појасу забрањено је градити објекте, садити дрвеће, орати и копати земљу и обављати друге радње, којима се ремети функција или угрожава стабилност мелиорационих канала за одводњавање и предузимати радње којима се омета редовно одржавање ових канала;
- Ради очувања и одржавања водних тела површинских и подземних вода и заштитних и других водних објеката, спречавања погоршања водног режима, обезбеђења пролаза великих вода и спровођења одбране од поплава, као и заштите животне средине, забрањено је вршити радње на начин како је дефинисано члановима 133. и 134. Закона о водама.

Истичући водну делатност, као једну од најзначајнијих привредних грана, потребно је водити рачуна да интереси водопривреде у АП Војводини не буду угрожени у смислу несметаног одржавања и функционисања целокупног система реализацијом следећих мера⁴:

1. Границе и намена водног земљишта не могу се мењати без посебне сагласности ЈВП „Воде Војводине“ Нови Сад. Евентуално стављање под заштиту одређених делова предметног подручја није могуће без позитивног мишљења ЈВП „Воде Војводине“;
2. Радови на одржавању водних објеката и водотока (редовно и инвестиционо одржавање објеката, измуљавање каналске мреже, кошење, тарупирање, одржавање заштитних објеката – насипа, црпних станица, устава, мостова, пропуста, дикера,...) се морају и даље континуирано одвијати, те их није могуће ограничавати ни условљавати, како временски, тако ни по врсти радова и средстава који се користе;
3. Извођење радова на водним објектима, односно црпним станицама, насипима, каналској мрежи, мора имати апсолутни приоритет, без обзира на период вегетације, постојећа станишта или миграције, недозвољено је ограничавати комуникацију по водном земљишту и приступ водним објектима. Стручне службе задржавају право да у сваком моменту, уколико је то интерес водопривреде, обављају манипулацију приобалним делом;

⁴ Мишљење ЈВП „Воде Војводине“

4. Уважавати да се на обалама мелиорационих канала налазе радно-инспекционе стазе, који су ширине мин. 10 m, у ванграђевинском реону, а у грађевинском реону овај појас може бити и ужи, али не испод 5 m;
5. Уколико је то потребно, за спровођење одбране од поплаве, не сме се ометати коришћење прве и друге одбрамбене линије и евентуално формирање, односно коришћење постојећих (и планираних) ретензија, као ни коришћење материјала за градњу заштитних објеката-позајмишта;
6. Не може се прихватити ограничавање по погледу коришћења хербицида као заштитне мере и средстава за уништавање глодара у циљу спречавања оштећења насипа од деловања глодара;
7. Управљање водама мора се обављати у складу са начелом јединства водног система, а према плану управљања водама на одређеном водном подручју, те није дозвољено мењање постојећег водног режима.

2.3. ЗАШТИТА ЗЕМЉИШТА

Заштита земљишта од потенцијалне деградације ће се обезбедити следећим мерама:

- Адекватним одвођењем отпадних вода,
- у заштићеном подручју препорука је оријентисати се на органску пољопривреду и елиминисати конвенционалну методу употребе хемијских средстава заштите биљака у производњи;
- Формирањем заштитног зеленила дуж еколошких коридора и државних путева;
- Санацијом и рекултивацијом неуређених депонија, које се налазе у непосредном окружењу заштићеног подручја;
- Предузимањем превентивних мера при претакању или претовару материја које имају загађујући карактер;
- Евентуално вршење истраживања минералних сировина уз примену свих мера заштите животне средине у складу са Законом о рударству и геолошким истраживањима и условима Покрајинског завода за заштиту природе.

Привредна друштва, друга правна лица и предузетници који у обављању делатности утичу или могу утицати на квалитет земљишта, дужни су да обезбеде техничке мере за спречавање испуштања загађујућих, штетних и опасних материја у земљиште, да прате утицај своје делатности на квалитет земљишта и да обезбеде друге мере заштите, у складу са Законом о заштити земљишта и другим законима.

Власник или корисник земљишта или постројења чија делатност, односно активност може да буде узрок загађења и деградације земљишта, дужан је да пре почетка обављања активности изврши испитивање квалитета земљишта.

Забрањено је испуштање и одлагање загађујућих, штетних и опасних материја и отпадних вода на површину земљишта и у земљиште. Особине земљишта могу да се мењају само у циљу побољшања квалитета, у складу са његовом наменом. Токсичне растворе, неразградиве материјале и опасне материје уопште, које се користе у току производње или се јављају као отпад, потребно је одлагати у одговарајуће посуде (контејнере), а потом транспортовати од стране надлежних комуналних организација у складу са Законом и правилницима, као и усвојеним Регионалним и Локалним планом управљања отпадом.

У случају акцидента, у коме је дошло до загађења земљишта, обавезно је хитно испитивање загађујућих, опасних и штетних материја у земљишту, стопирање активности којима се могу изазвати даља загађења земљишта и примена мере за заустављање загађења и отклањање штете или претеће опасности од штете у животној средини. У наведеном случају, загађени слој земљишта мора се отклонити и исти ставити у амбалажу која се може празнити само на, за ту сврху, предвиђеној локацији. На месту акцидента нанети нови, незагађени слој земљишта.

2.4. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД БУКЕ

Мере и услове заштите од буке јединица локалне самоуправе утврђује у складу са Законом о заштити од буке у животној средини. Обавезе јединице локалне самоуправе односе се на акустичко зонирање на својој територији, одређивање мера забране и ограничења у складу са Законом, доношење локалног акционог плана заштите од буке у животној средини, обезбеђење и финансирање мониторинга буке у животној средини на својој територији и вршење надзора и контроле примене мера заштите од буке у животној средини.

Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини, прописани су индикатори буке у животној средини, граничне вредности, методе за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке на здравље људи. Према потреби, надлежни орган може утврдити потребу мониторинга буке у складу са Правилником о методологији за одређивање акустичких зона, Законом и важећим подзаконским актима.

2.5. ОСТАЛЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Одрживо просторно планирање подразумева, између осталог и заштиту, уређење и унапређење животне средине која подразумева примену мера и активности, чијом реализацијом ће се зауставити и спречити негативни антропогени утицаји на животну средину.

2.5.1. Услови и мере заштите и уређења природних добара⁵

2.5.1.1. Заштићена подручја

Предеона целина - Парк природе „Поњавица“

На подручју Парка природе су издиференциране три просторне подцелине:

- 1) Режим заштите I степена површине 0,87 ha;
- 2) Режим заштите II степена површине 96,64 ha;
- 3) Режим заштите III степена површине 211,44 ha, који обухвата остали део заштићеног добра.

Мере заштите простора Парка природе у обухвату Просторног плана су дефинисане у складу са режимима заштите.

На подручју Парка природе „Поњавица“ обезбеђује се:

1. Управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације станишта и укупног унапређења природног добра;
2. Примена активних и интервентних мера на заштити станишта и врста (укључујући и контролисано кошење и/или испашу, сечу трске);
3. Побољшање квалитета воде и стања екосистема укључујући и подизање заштитног/тампон појаса дуж водотока, од аутохтоних врста;
4. Реинтродукција аутохтоних биљних и животињских врста;
5. Уношење пољског јасена (*Fraxinus a. agustifolia* ssp. *oxycarpa*), лужњака (*Quercus robur*), брестова (*Ulmus minor*, *U. effusa*) и граба (*Carpinus betulus*);
6. Успостављање проходности обале за животиње;

⁵ Услови Завода за заштиту природе

7. Годишње осциловање водостаја Поњавице од 40-70 см, током вегетационог периода;
8. Сузбијање инвазивних врста;
9. Едукација корисника простора и укључивање њихових активности на очувању природних вредности;
10. Просторно и сезонски ограничена презентација природних и културних вредности;
11. Развој еко и етно туризма и уређење пунктова за потребе презентације природног добра, едукације, туризма и рекреације;
12. Откуп и замена површина у циљу рестаурације станишта и формирање заштитних и тампон појасева;
13. Успостављање мониторинга са приоритетом праћења стања строго заштићених и заштићених врста и квалитета воде и земљишта;
14. Научно-истраживачки и образовни рад.

На целом подручју Парка природе забрањено је:

1. Извођење радова и активности који могу имати неповољан утицај на геоморфолошке, хидролошке и педолошке карактеристике, живи свет, животну средину и друге компоненте еколошког интегритета и естетска обележја предела;
2. Извођење радова који изазивају трајне негативне промене хидролошког режима заштићеног подручја или квалитета воде;
3. Непланско сакупљање и уништавање дивљих врста као и уништавање природних станишта (ливаде, тршћаци, шумарци и др.);
4. Уношење инвазивних биљних и животињских врста, обнова и ширење засада инвазивних дрвенастих врста;
5. Повећање расцепканости (фрагментације) станишта стварањем нових или јачањем ефеката постојећих баријера;
6. Пошумљавање бара, ливада и пашњака;
7. Крчење шумских састојина и групација аутохтоних врста дрвећа;
8. Сеча живих стабала црне тополе (*Populus nigra*) и храста лужњака (*Quercus robur*);
9. Храњење риба;
10. Мелиоративни радови на природним травним стаништима и уклањање травног покривача са слојем земљишта;
11. Ограђивање простора непосредно уз водоток;
12. Упуштање вода код којих није примењен комплетан третман (примарна, секундарна и терцијална фаза пречишћавања) након изградње система за пречишћавање отпадних вода;
13. Асфалтирање постојећих некатегорисаних путева и изградња нових преко природног добра;
14. Подизање индустријских објеката, прерађивачких погона, фарми и сл.;
15. Привремено и трајно одлагање свих врста отпадних материја, као и транспорт опасног отпада;
16. Привремено и трајно одлагање пестицида и других опасних материја;
17. Спровођење осталих активности које представљају потенцијалну опасност за угрожавање квалитета животне средине.

На подручју Парка природе ограничава се:

1. Наводњавање пољопривредних парцела на просторне целине са успостављеним тампон појасом према природном станишту;
2. Уклањање флотантне и субмерзне, као и приобалне вегетације на плански регулисане активности;
3. Порибљавање, на реинтродукцију аутохтоних врста;
4. Риболов на рекреативни, просторно ограничен;
5. Лов, на санитарни;

6. Уређење обале као и уређење простора за рекреацију и туризам на просторне целине утврђене планским документима са применом еколошки прихватљивих решења;
7. Проширење грађевинског подручја насеља, на најмање еколошки осетљиве просторне целине, а у складу са капацитетом простора;
8. Изградња објеката, изузев водопривредних и инфраструктурних, на оне у функцији рекреације и одрживог туризма који не нарушавају еколошки или визуелни интегритет подручја или не представљају потенцијалне изворе повишеног нивоа буке, вибрација и/или узнемиравања живог света осветљавањем;
9. Изградња надземне инфраструктуре, на деонице чија траса најкраћим путем прелази преко заштићеног подручја;
10. Изградња електричних водова, на водове који су изграђени применом посебних грађевинско- техничких решења која спречавају колизију и електрокуцију птица.

На подручју Парка природе дозвољава се обављање научних истраживања у оквиру верификованих пројеката и тема, општа и специјална едукација по претходно планираним и верификованим програмима, контролисано измуљавање према верификованим програмима, спортски, санитарни и селективни риболов, затварање латералних канала, подизање ветрозаштитних појасева, санитарна сеча, подизање ремиза за опстанак дивљачи, ограничено кретање пловила на погон који не загађује воду и животну средину, постављање ограниченог броја типских дашчаних мола и пливајуће платформе за потребе туризма и различити видови презентације добра.

У режиму заштите I степена, који обухвата локалитет Острво у КО Омољица:

1. Забрањују се све активности, осим научних истраживања (која не нарушавају природне вредности), контролисане едукације и активности усмерених ка очувању и унапређивању постојећег стања екосистема.
2. Ограничавају се:
 - радови и активности на научна истраживања и праћење природних процеса,
 - спровођење заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина,
 - интервентне мере на заштити екосистема по посебним условима заштите природе.

У режиму заштите II степена, који обухвата део заштићеног подручја са делимично измењеним екосистемима великог научног и практичног значаја утврђене су следеће мере очувања и унапређења:

- селективно и ограничено коришћење природних богатстава и контролисане интервенције и активности у простору, уколико су усклађене са функцијама заштићеног подручја,
- трасирање едукативних стаза за презентацију природних вредности.

Забрањује се коришћење пловила на моторни погон, осим чамаца чуварске службе.

Ограничава се:

- изградња објеката на оне у функцији управљања,
- постављање пловних објеката и изградња молова, на просторе одређене планским документима за потребе промоције и еко туризма,
- кретање посетилаца и возила, на (за ту сврху) предвиђене стазе и путеве,
- употреба хемијских средстава, на примену за потребе управљања.

На подручју III степена степена заштите:

Утврђују се следеће мере очувања и унапређења:

- подстицање пољопривредне производње на органску,
- одређивање и уређење простора за туристичке и спортско-рекреативне активности у складу са капацитетом простора.

Забрањују се радови и активности којима се угрожава проходност и функционалност обалног појаса.

Ограничава се:

- изградња молова, сплавова и других пловних објеката, на планску изградњу,
- паркирање возила, мотора и бицикала на за ту сврху назначене паркинг просторе,
- камповање и постављање мобилијара и објеката за камповање на за ту сврху предвиђене, назначене и уређене просторе.

У заштитној зони:

Забрањује се:

- подизање индустријских објеката, прерађивачких погона, фарми и сл.,
- туристичких и других садржаја као и извођење радова који нарушавају еколошки или визуелни интегритет подручја или су потенцијални извори повишеног нивоа буке, вибрација и/или узнемиравања живог света осветљавањем,
- радови који негативно утичу на водни режим заштићеног подручја или на квалитет воде влажних станишта унутар заштићеног подручја,
- изградња саобраћајница вишег реда (државни пут I и II реда).

Ограничава се:

- планирање садржаја који су потенцијални извори повишеног нивоа буке, вибрација и/или узнемиравања живог света осветљавањем, на растојање веће од 300 m од заштићеног подручја.
- упуштање вода у реципијент који припада заштићеном подручју или чини део његове хидролошке целине, на оне је чији квалитет једнак или виши од II класе,
- трајно одлагање свих врста отпадних материја на период до изградње регионалне депоније,
- формирање грађевинског земљишта, на грађевинско подручје насеља и зоне кућа за одмор, као и на инфраструктурне објекте у обухвату простора утврђеног планским документима,
- изградња објеката у грађевинском земљишту на парцелама које се граниче са заштићеним подручјем, већу од 20 m од границе међне линије обале са уређењем зелене површине у функцији тампон зоне,
- изградња електричних водова на водове који су изграђени применом посебних техничко- технолошких решења која спречавају страдање птица.

У циљу ревитализације станишта изворних екосистема Поњавице, Одлуком о заштити ПП „Поњавица“ и Планом управљања за 2017.г. предвиђено је контролисано измуљаване водотока према верификованим програмима и условима Покрајинског завода за заштиту природе⁶.

2.5.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста

На стаништима заштићених и строго заштићених врста:

- забрањено је: мењати намену и културу површина (преоравати површине под природном вегетацијом, градити рибњаке и сл.), осим у циљу еколошке ревитализације станишта, уклањати травни покривач са површинским слојем земљишта, подизати соларне и ветрогенераторе, отварати површинске копове, мењати морфологију терена, привремено или трајно одлагати отпад и опасне материје, уносити инвазивне врсте биљака и животиња;

⁶ Решење о условима заштите природе од Покрајинског завода за заштиту природе, бр.:03-2030/2 од 24.6.2017.г.

- неопходно је: ускладити постојећи режим вода са циљевима заштите станишта, обезбедити одрживо коришћење травних површина станишта за кошење и испашу у складу са капацитетом станишта (очување старих раса и сорти, обнова екстензивног сточарства и сл.), обнављати шумарке аутохтоних врста на одговарајућим ливадским стаништима до 20% покривности по парцели, односно до максималне величине појединачних површина до 0,05 ha, ускладити планске документе у газдовању шумама са очувањем заштићених врста путем сарадње корисника шума и Завода;

- потребно је прибавити посебне услове заштите природе за следеће активности: изградња и реконструкција инфраструктуре и објеката, планирање рекреативних активности; уређење вода, радови на одржавању каналске мреже укључујући и уклањање вегетације и остали мелиорациони радови; геолошка и друга истраживања; подизање заштитног зеленила; сеча дрвореда, група стабала и шумица, крчење жбуња; паљење вегетације ливада, пашњака и трстика, као и ревитализацију станишта, формирање појилишта (копање јаме, бушење новог или обнављање запушеног бунара), као и за подизање привремених објеката (надстрешнице и сл.).

2.5.1.3. Еколошки коридори и заштитне зоне еколошких коридора и станишта

Неопходно је применити мере очувања и унапређења природних и полуприродних елемената еколошких коридора:

Опште мере:

- није дозвољена промена намена површина под вегетацијом у природном и блиско-природном стању (ливаде, пашњаци, тршћаци итд.) као и чиста сеча шумских појасева или других врста зеленила са улогом еколошких коридора,
- обезбедити повезивање станишта заштићених врста:
 - шумских станишта подизањем/обнављањем појасева високог зеленила,
- попличавање и изградњу обала водотока Дунава и канала са функцијом еколошких коридора:
 - свести на минимум, уз примену еколошки повољних техничких решења,
 - попличани или бетонирани делови обале, изузев пристана, морају садржати појас нагиба до 45°, а структура овог појаса треба да омогућује кретање животиња малих и средњих димензија, првенствено током малих и средњих водостаја,
 - током реконструкције/одржавања постојећих обалоутврда попличане или бетониране делове комбиновати са мањим просторима који ублажавају негативне особине измењене обалне структуре (грубо храпава површина обалоутврде, нагиб мањи од 45%, површина са вегетацијом) и на тај начин омогућити кретање врста кроз измењене деонице реке,
 - попличане или изграђене деонице на сваких 200-300 m (оптимално на 100 m) прекидати мањим зеленим површинама које су саставни део заштитног зеленила. Обезбедити надовезивање зелених површина између вештачких деоница обале, односно зелених површина формираних код еколошких типова обалоутврде на мрежу зеленила на копну. Ова зелена острва (дужине неколико десетина метара уз обалу) такође је неопходно повезати са зеленим коридором уз насип,
- обезбедити отвореност канала са улогом еколошких коридора на целој дужини (извршити ревитализацију коридора код зацевљених деоница) и обезбедити проходност уређењем зеленила у зони црпних станица,
- обезбедити очување и редовно одржавање травне вегетације насипа, као дела еколошког коридора који омогућује миграцију ситним врстама сувих травних станишта;
- прибавити посебне услове заштите природе за примену одговарајућих техничких решења, којима се обезбеђује безбедно кретање животиња уз еколошки коридор, за израду техничке документације приликом:
 - регулације водотока (пресецање меандара, изградња насипа и обалоутврда, продубљивање корита), попличавања и изградње обала,
 - изградње и/или обнављања саобраћајница које се укрштају са еколошким коридорима,
 - изградње нових и обнављања старих мостова,

- Избегавати директно осветљење обале и применити одговарајућа техничка решења заштите природних и блиско природних делова коридора од утицаја светлости, применом одговарајућих планских и техничких решења (смањена висина светлосних тела, усмереност светлосних снопова према саобраћајницама и објектима, примена посебног светлосног спектра на осетљивим локацијама, ограничавање трајања осветљења на прву половину ноћи и сл.) Применити засторе којима се спречава расипање светлости према небу, односно према осетљивим подручјима еколошке мреже.
- На грађевинском земљишту, наменити што већи део приобаља деонице еколошког коридора за зеленило посебне намене са улогом очувања и заштите биолошке разноврсности:
 - очувати појас приобалне вегетације (врбака и мочварне вегетације) на што већој дужини обале канала,
 - на деоницама, где се грађевинско земљиште пружа у већој дужини од 500 m, поред предвиђеног континуалног зеленог појаса 20-50 m ширине, планским документима обезбедити и блокове заштитног зеленила на сваких 200-500 m дужине обале. Минимална површина ових блокова заштитног зеленила је 0,1 ha, а минимална ширина блока је 20 m,
 - приобално земљиште канала/водотока треба да има травну вегетацију у ширини од најмање 4 m, а оптимално 8 m код локалних коридора, (у случају ужег појаса приобалног земљишта од наведених вредности, обезбедити травни појас до границе водног земљишта). Травна вегетација се одржава редовним кошењем. Забрањено је узурпирати приобално земљиште коридора преоравањем, изградњом објеката и сл.,
 - на деоницама еколошких коридора ван грађевинских подручја насеља стимулирати традиционалне видове коришћења простора који доприносе очувању и унапређењу биодиверзитета.

Посебне мере очувања функционалности и проходности коридора:

- током изградње и функционисања објеката чија је намена директно везана за воду и/или обалу спречити ширење последица евентуалног акцидентног изливања горива и уља у еколошки коридор, постављањем пливајућих завеса на одговарајућим локацијама. Гориво и уље просуто на површину воде, као и друге загађујуће материје, морају се покупити у најкраћем могућем року (нпр. употребом са psorb-a). За заштиту околних екосистема од последица евентуалне дисперзије горива воденом површином предвидети одговарајуће хемијско-физичке мере (нпр. употреба средства BioVersal за поспешивање разградње нафтних деривата) и биолошке мере санације (према посебним условима Завода),
- није дозвољено складиштење опасних материја (резервоари горива и сл.) у плавном подручју Дунава и небрањеном делу водотокова. На простору еколошког коридора управљање отпадом вршиће се у складу са Законом о управљању отпадом и другим важећим прописима,
- у зонама водопривредних објеката применити техничка решења којима се обезбеђује континуитет травне вегетације приобалног појаса и проходност терена за слабо покретљиве ситне животиње,
- далеководне објекте и инфраструктуру изоловати и обележити тако да се на минимум сведе могућност електрокуције (страдања услед удара струје) и колизије (механичког удара у жице) летећих организама: носаче изолатора изоловати пластичним навлакама, изолаторе поставити на носаче у положају на доле, а жице обележити на упадљив начин,
- планско подизање зелених појасева уз постојеће и планиране државне саобраћајнице I и II реда у обухвату Просторног плана треба да се одвија у складу са предеоним карактеристикама подручја:

- није дозвољено стварање пошумљеног коридора уз сам појас саобраћајнице који би привлачио животињске врсте и довео до повећања mortalитета њихових популација,
- због еколошког значаја простора, план озелењавања треба да буде саставни део планске и пројектне документације. Озелењавање треба да се остварује паралелно са изградњом објеката:
 - забрањено је сађење инвазивних врста у простору еколошког коридора, а током уређења зелених површина, одстранити присутне самоникле јединке инвазивних врста,
 - обезбедити што већи проценат (најмање 50%) аутохтоних врста плавног подручја (тополе, врбе, панонски јасен, брест, храст лужњак итд.) који је неопходно обогатити жбунастим врстама плавног подручја,
 - обезбедити редовно одржавање зелених површина,
- приликом парцелисања обезбедити континуитет обале са вегетацијом у природном или блископриродном стању, у ширини од 20-50 m од линије средњег водостаја, односно у ширини од 10 m код високих обала. Овај појас приобаља, поред своје улоге кључног станишта и еколошког коридора, може да садржи пешачку стазу,
- уређењем окућница и простора око нестамбених објеката, дефинисањем правила озелењавања и удаљености објеката од обале, као и дефинисањем типова ограда уз обалу (забрана изградње ограда непроходних за ситне животиње, уз примену еколошки прихватљивих елемената са отворима већим од 10 cm) обезбедити проходност обале канала и водотокова за ситне животиње. Приликом легализације захтевати прилагођавање постојећих ограда функцији еколошког коридора (померање ограда или измене делова ограда код међних тачака суседних парцела према речној обали).

Урбане садржаје потребно је распоредити по принципу зонације, којом се одређује минимална удаљеност објеката од еколошких коридора и намена простора унутар зоне директног утицаја на коридор:

- на простору изван зона становања, забрањена је изградња објеката чија намена није директно везана за обалу водотока са функцијом еколошког коридора на растојању мањем од 50 m од обале стајаћих вода, односно линије средњег водостаја водотока,
- у зонама становања, минимална удаљеност планираних објеката који захтевају поплочавање и/или осветљење је 20 m, а оптимална 50 m од обале коридора,
- уз обалу чији је део планиран за спортско-рекреативне активности, могу бити смештени објекти везани за активности на води (нпр. привез за чамце или монтажано-демонтажни молови) на тај начин да не прекидају континуитет коридора, а у појасу вишеспратног зеленила планирати објекте који не захтевају вештачку подлогу и осветљење (нпр. трим стаза, дечије игралиште, уређена зелена површина).

Мере за заштитну зону еколошких коридора и станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја:

- До 500 метара од коридора/станишта ван грађевинског подручја (пољопривредно, шумско и водно земљиште, укључујући и грађевинско земљиште ван грађевинског подручја):
 - Забрањује се изградња ветропаркова и појединачних ветрогенератора (турбина);
 - Ограничава се израда планова на планска решења којима се обезбеђује очување карактеристика хидролошког режима од којих зависи функционалност коридора и опстанак врста и станишних типова.

- До 200 метара од коридора/станишта ограничава се:
 - Изградња укопаних складишта на она чије се дно налази изнад коте максималног нивоа подземне воде и која су изграђена на начин којим се обезбеђује спречавање емисије загађујућих материја у околни простор,
 - израда планова на планска решења којима се обезбеђује:
 1. примена мера заштите коридора/станишта од утицаја светлости, буке и загађења,
 2. дефинисање правила озелењавања грађевинском дозволом:
 - забрана коришћења инвазивних врста,
 - за подизање зеленила на шумским и шумостепским подручјима: примена смерница: најмање 50% аутохтоних врста.
- До 200 метара од коридора/станишта ван грађевинског подручја (пољопривредно, шумско и водно земљиште, укључујући и грађевинско земљиште ван грађевинског подручја):
 - ограничава се изградња објеката:
 1. на пољопривредне објекте неопходне за одрживо коришћење просторне целине датог станишта (објекти сточарства, рибарства) који су лоцирани и изграђени у складу са потребама заштите дивљих врста и станишта,
 2. на објекте у воћарским-виноградарским зонама,
 - ограничава се изградња:
 1. саобраћајница на оне чија траса најкраћим путем прелази преко еколошких коридора или комплекса станишта од већег броја субјединица,
 2. електричних водова ниског и средњег напона на водове који су изграђени применом посебних техничко-технолошких решења која спречавају колизију и електрокуцију птица.
- До 50 метара од коридора или станишта ограничава се израда планова на планска решења којима се обезбеђује:
 - проходност еколошког коридора површинских вода (забрана ограђивања појаса уз обалу или примена типова оградe које омогућују кретање ситних животиња),
 - континуитет зеленог тампон појаса између простора људских активности и коридора/станишта у ширини од 10 метара код постојећих објеката, а 20 метара код планираних објеката и то у складу са типом вегетације коридора/станишта,
 - лоцирање објеката који захтевају попличавање и/или осветљење на најмање 20 метара удаљености од границе коридора/станишта,
 - приоритет ових простора за добијање инвестиција за потребе побољшања квалитета животне средине на подручју еколошке мреже.
- До 50 метара од коридора или станишта забрањује се:
 - примена техничких решења којима се формирају сјајне површине (нпр. стакло, метал) усмерене према коридору или значајном станишту,
 - уситњавање парцела за потребе формирања грађевинског земљишта, изузев за инфраструктурне објекте.
- До 50 метара од коридора или станишта, ван грађевинског подручја (пољопривредно, шумско и водно земљиште, укључујући и грађевинско земљиште ван грађевинског подручја) ограничава се изградња:
 - надземне инфраструктуре, на деонице оних чија траса најкраћим путем прелази преко еколошких коридора, станишта или комплекса станишта од већег броја субјединица,
 - објеката на водопривредне објекте и на неопходну инфраструктуру наведених објеката.
- До 50 метара од коридора на грађевинском подручју (насеље, радне зоне, зоне кућа за одмор и рекреацију, туристичко-рекреативне и сл.) ограничава се изградња:
 - вештачких површина (паркинг, спортски терени и сл.) на парцеле са уређеном зеленом површином са функцијом одржавања континуитета зеленог појаса коридора или тампон зоне станишта,

- саобраћајница са тврдим застором за моторна возила на уређење постојећих саобраћајница насеља и на прилазне путеве објеката чија је намена везана за водно тело, уз примену техничких мера којима се обезбеђује безбедан прелаз за ситне животиње и којима се смањују утицаји осветљења, буке и загађења коридора.

Поред наведених мера, предвиђено је унапређивање постојећих и формирање нових еколошких коридора према суседним заштићеним подручјима.

2.5.2. Мере заштите при управљању отпадом

Управљање отпадом на територији обухвата Просторног плана треба спроводити плански, на основу Закона о управљању отпадом и подзаконских аката.

Третман отпада животињског порекла спроводити у складу са Законом о ветеринарству, који подразумева нешкодљиво уклањање лешева животиња и других отпадака животињског порекла до објеката за сабирање, прераду или уништавање отпада животињског порекла на начин који не представља ризик по животиње, људе или животну средину.

2.5.3. Мере заштите и уређења предела

Заштита и уређење предела је суштинска потреба за одрживи развој подручја посебне намене и требало би се спроводити кроз:

- мере заштите свих заступљених типова предеоних елемената очувањем карактеристичних обележја екосистема која су проистекла из природне конфигурације,
- управљање пределом у оквиру подручја посебне намене, поступцима којима се из перспективе одрживог развоја, обезбеђује усмеравање и усклађивање промена изазваних друштвеним и економским процесима, као и процесима у животној средини и
- стварање услова за спровођење предеоне политике (општих принципа, стратегија и смерница, дефинисаних од стране надлежних органа), која омогућава предузимање одређених мера у циљу заштите, управљања и планирања предела.

Осим наведених општих и посебних услова и мера заштите природног и културног наслеђа, додатно се наводе и мере које се односе на структурирање предела и заштиту вредности предеоних елемената, а односе се на простор посебне намене:

- забрањена је изградња објеката који нарушавају природне и остале вредности подручја, а посебно амбијенталне вредности насеља, непокретних културних добара, геоморфолошких формација и станишта биљака и животиња,
- забрањена је промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност система водотока и канала,
- обавезно се морају одржавати еколошки коридори (и унутар грађевинских подручја) успостављањем континуитета зелених површина, чија структура и намена подржава функције коридора,
- забрањени су радови и интервенције који могу изазвати процес водне ерозије,
- неопходно је одржавање непосредног окружења културних добара, историјских споменика и јавних чесми, обрадивог пољопривредног и шумског земљишта, водотокова и канала и земљишта уз њих, површина за рекреацију, саобраћајне инфраструктуре и др.

2.5.4. Мере заштите шумског земљишта и заштитни појасеви

Мере заштите шумског земљишта подразумевају:

- Повећање површина под шумама према програмима заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта.
- Формирање заштитних појасева зеленила у складу са условима заштите природе.

2.5.5. Мере заштите и уређења непокретних културних добара

Условима добијеним од Завода за заштиту споменика културе у Панчеву су утврђене мере заштите свих евидентираних непокретних културних добара у оквиру границе обухвата Просторног плана - утврђеног непокретног културног добра и евидентираних добара која уживају претходну заштиту по члану 27. Закона о културним добрима.

У оквиру границе подручја посебне намене, нема утврђених непокретних културних добара, само су евидентирана добра која уживају претходну заштиту.

За евидентирана добра која уживају претходну заштиту, а налазе се у оквиру границе подручја посебне намене, директно ће се примењивати утврђене мере заштите.

За непокретна културна добра (утврђено непокретно културно добро и евидентирана добра која уживају претходну заштиту) која се налазе у оквиру границе обухвата Просторног плана, а изван границе подручја посебне намене, примењиваће се мере заштите из планова који се спроводе на том подручју.

На простору у обухвату Просторног плана где су предвиђена усклађивања планова генералне регулације са овим планом, као и приликом израде прописаног плана детаљне регулације, наведене мере заштите представљаће смернице за заштиту непокретних културних добара до добијања претходних услова од надлежног завода за заштиту споменика културе.

Мере заштите археолошких налазишта

- У свим зонама већих, заједничких објеката и друге врсте објеката инфраструктуре и на простору локалитета 4, 5, 8, 15, 16, 22, 23 и 28 обавезно обезбедити услове надлежне установе заштите,
- обезбедити услове праћења свих земљаних радова од стране стручњака Завода приликом копања канала (канализације, електро-инсталације, ПТТ каблова, водовода и сл), а у случају посебно занимљивих и вредних случајних налаза неопходно је извршити заштитна археолошка ископавања у непосредној зони налаза,
- ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и о томе обавести Завод за заштиту споменика културе у Панчеву као и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен, а све у складу са чланом 109. став 1. Закона о културним добрима.

2.5.6. Мере заштите живота и здравља људи

Очување квалитета живота и здравља људи на подручју Просторног плана обезбедиће се адекватном имплементацијом планских решења у области заштите животне средине, посебно успостављањем мониторинга параметара животне средине, реализацијом препорука и обавеза израде студија процена утицаја пројеката на животну средину и стратешких процена планова нижег хијерархијског нивоа на животну средину, као и успостављањем инспекцијског надзора у очувању квалитета живота.

Наведене планске мере за заштиту животне средине обухватају интегрално управљање простором, чијом реализацијом ће се зауставити и спречити негативни утицаји на животну средину и здравље људи.

За све објекте који могу имати утицаја на животну средину, надлежни орган треба да пропише израду студије процене утицаја на животну средину у складу са Законом о заштити животне средине, Законом о процени утицаја на животну средину, Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 114/08).

2.5.7. Мере заштите приликом изградње и експлоатације инфраструктуре

Мере заштите за инфраструктурне објекте и обавезе произилазе из прописа о техничким нормативима и стандардима и услова које надлежни органи издају при постављању и извођењу, односно изградњи објеката.

2.5.8. Мере заштите од елементарних непогода и акцидентних ситуација

Законом о ванредним ситуацијама установљене су обавезе, мере и начини деловања, проглашавања и управљања у ванредним ситуацијама. Општи принципи управљања ризиком од елементарних непогода и технолошких удеса односе се на: планирање и имплементацију превентивних мера заштите; приправност и правовремено реаговање и санирање последица.

Мере заштите од *земљотреса* су правилан избор локације за градњу објеката, примена одговарајућег грађевинског материјала, начин изградње, спратност објеката и др., као и строго поштовање и примена важећих грађевинско техничких прописа за изградњу објеката на сеизмичком подручју. Такође, мере заштите од земљотреса обезбеђују се и поштовањем регулационих и грађевинских линија, односно прописаном минималном ширином саобраћајних коридора и минималном међусобном удаљеношћу објеката, како би се обезбедили слободни пролази у случају зарушавања. Применом принципа асеизмичког пројектовања објеката, односно применом сигурносних стандарда и техничких прописа о градњи на сеизмичким подручјима, обезбеђује се одговарајући степен заштите људи, минимална оштећења грађевинских конструкција и континуитет у раду објеката од виталног значаја у периоду након земљотреса.

Одвођење вишка воде са посматраног подручја вршиће се преко постојеће каналске мреже у природне водотоке Дунав и Надела, директно или преко црпних станица. Условно чисте атмосферске воде са кровова и надстрешница могу се испуштати на околни терен.

Заштита објеката од *атмосферског пражњења* обезбедиће се извођењем громобранске инсталације, у складу са одговарајућом законском регулативом.

Заштита од *града* се обезбеђује лансирним станицама, са којих се током сезоне одбране од града испаљују противградне ракете. Организована одбрана од града, нарочито током лета, значајна је за заштиту пољопривредних култура које су у том периоду и најосетљивије. Изградња нових објеката на одстојању мањем од 500 m од лансирних станица система одбране од града могућа је само по обезбеђењу посебне сагласности и мишљења РХМЗС.

Превентивне мере заштите у случају *суше* су агротехничке мере, као и планирање изградње система за наводњавање на што већим површинама.

Основне мере заштите од *олујног ветра* су дендролошке мере. Смањење ризика и штете од јаких ветрова остварује се подизањем ветрозаштитног зеленила одговарајуће ширине уз саобраћајнице, канале и као заштита пољопривредног земљишта.

Мере заштите од *пожара* обухватају урбанистичке и грађевинско-техничке мере заштите. Урбанистичке мере заштите се односе на планирање простора у насељу кроз урбанистичке показатеље (намена површина, индекс заузетости парцеле) и правила изградње (регулациона линија, грађевинска линија, висина објекта, удаљеност објекта од суседних, ширина саобраћајница, паркиралишта и др.). Грађевинско-техничке мере заштите се односе на стриктну примену прописа о изградњи објекта, електроенергетских и гасних постројења, саобраћајне инфраструктуре, мреже противпожарних хидраната и др.

Заштита пољопривредног земљишта од пожара врши се применом мера заштите које прописују општине, у складу са Законом о пољопривредном земљишту. Како би се умањио ризик од појаве пожара предвиђено је да се шумске састојине уреде тако да се створе услови за ефикасну просторну заштиту, а посебним мерама да се заштити и пољопривредно земљиште.

Заштита од акцидентних ситуација

На основу доступних података, које су доставили оператери севесо постројења/комплекса, утврђено је да се у обухвату Просторног плана не налазе севесо постројења/комплекс. Међутим, на територији Града Панчева се налазе следећи севесо комплекси:

1. Севесо комплекс вишег реда-РАФИНЕРИЈА НАФТЕ ПАНЧЕВО, оператера „НИС“ а.д. Нови Сад;
2. Севесо комплекс вишег реда-ПЕТРОХЕМИЈА ПАНЧЕВО, оператера „ХИП Петрохемија“ а.д. Панчево;
3. Севесо комплекс вишег реда-АЗОТАРА ПАНЧЕВО, оператера „ХИП Азотара“ д.о.о. Панчево.

Обухват предметног Просторног плана може бити угрожен ефектима великих хемијских удеса са територије Града Панчева и то удесом најгорег могућег сценарија севесо комплекса Азотаре Панчево, за који је оператер извршио моделирања ефеката хемијских удеса, у складу са Правилником о садржини политике превенције удеса и садржини и методологији израде Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса, чији се резултати могу сматрати прихватљивим. Упоређујући извршена моделирања ефеката хемијских удеса, надлежни орган као најгори могући сценарио на односном комплексу разматра комплетно пуцање (100% пречника) прирубног споја на дну резервоара FB-3001, складишном резервоару за амонијак капацитета 15000 тона, у временским условима F1,5 (стабилна атмосфера, са класом стабилности F и брзином ветра од 1,5 m/s), при чему, као повредиве зоне, разматра следеће зоне токсичног дејства пара амонијака:

- 1) Комплекс вишег реда - Азотара Панчево, оператера ХИП „Азотара“ д.о.о. Панчево (опасна материја амонијак):
 - LC50 (3000 ppm) концентрација које изазивају тренутно/или у кратком времену смрт (у око 50% случајева) - на раздаљини до 2900 метара од места удеса;
 - IDLH (300 ppm) концентрација опасна по живот и здравље радника када изложеност траје од 20 до 30 минута - на раздаљини од 7700 метара од места удеса;
 - 0,1 IDLH (30 ppm) концентрације опасне по живот и здравље људи опште популације, које могу бити штетне по живот и здравље опште популације, када изложеност траје од 20 до 30 минута - на раздаљини већој од 10000 метара од места удеса.

Обухват Просторног плана се налази у зони најмањих ефеката токсичног облака амонијака, који је могући резултат поменутог најгорег могућег сценарија, и то за вредности 0,1 IDLN од 30 ppm амонијака, за време излагања од 30 минута. Овај удесни сценарио представља удес IV нивоа регионални ниво удеса, а вероватноћа догађања је процењена као мала ($4,7 \times 10^{-7}$ год.⁻¹). Оператер ХИП „Азотара“ д.о.о. Панчево је дана 05. августа 2016. године изговорио Решење о сагласности на Извештај о безбедности и План заштите од удеса, у којима су описани идентификовани сценарији удеса, зоне ефеката удеса и мере превенције које оператер предузима да не би дошло до удеса.

У наведеном контексту, а према Закону о заштити животне средине, надлежни орган даје следеће услове, ради утврђивања подручја у којима ће се дугорочно сачувати одговарајуће удаљености између објеката у којима је присутна или може бити присутна једна или више опасних материја у количинама, које су веће од прописаних и стамбених подручја, јавних простора, као и подручја од посебног значаја, ради заштите живота и здравља људи и животне средине:

- Потребно је, услед токсичних ефеката наведеног хемијског удеса, да органи КО Омољница, а пре изградње било којих нових објеката стамбених подручја, јавних простора, као и подручја од посебног значаја, у обухвату предметног Просторног плана, израде екстерни План заштите од удеса, који је саставни део Плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама, сходно Закону о ванредним ситуацијама.

Приликом изградње нових севесо постројења/комплекса, а у складу са Правилником о садржини политике превенције удеса и садржини и методологији израде Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса („Службени гласник РС“, број 41/10), као полазни основ за идентификацију повредивих објеката разматра се удаљеност од минимум 1000 m од граница севесо постројења, односно комплекса, док се коначна процена ширине повредиве зоне - зоне опасности, одређује на основу резултата моделирања ефеката удеса. Такође, идентификација севесо постројења/комплекса се врши на основу Правилника о листи опасних материја и њиховим количинама и критеријумима за одређивање врсте докумената које израђује оператер севесо постројења, односно комплекса („Службени гласник РС“, бр. 41/10 и 51/15). У наведеном контексту потребно је пажљиво планирати лоцирање и изградњу нових севесо постројења/комплекса и њихових максималних могућих капацитета севесо опасних материја, како би се избегли непотребни трошкови или лоше инвестиције за оператере, али и обезбедило адекватно управљање безбедношћу од хемијског удеса.

2.5.9. Мере енергетске ефикасности изградње

Циљ енергетске ефикасности изградње јесте смањење потрошње свих врста енергије, уз обезбеђење истих или бољих услова коришћења и функционисања објекта. Смањење потрошње необновљивих извора енергије (фосилних горива) и коришћење обновљивих извора енергије доприноси заштити животне средине и климатских услова.

Основне мере за унапређење енергетске ефикасности односе се на смањење енергетских губитака, ефикасно коришћење и производњу енергије.

Реализација планских решења подразумева развој и коришћење нових и обновљивих облика енергије уз подстицање градитеља и власника објеката да примене енергетски ефикасна решења и технологије ради смањења текућих трошкова. Са што мање утрошене енергије енергетски ефикасном градњом треба обезбедити удобан и комфоран боравак у објекту у свим временским условима.

Повећање енергетске ефикасности треба обезбедити кроз:

- изградњу пешачких и бициклистичких стаза, за потребе обезбеђења комуницирања између центара и смањења коришћења моторних возила,
- подизање зеленила, уличног и уз ваннасељске путне коридоре (смањује се загревање тла и ствара се природни амбијент за шетњу, вожњу бицикла и друге начине кретања),
- пројектовање и позиционирање зграда према климатским аспектима, изложености сунцу и утицају суседних објеката, подизање зелених кровова, као компензација окупираном земљишту,
- изградњу малих система за производњу енергије унутар планираних комплекса, на бази обновљивих извора енергије (сунце, геотермалне воде, и др.) и изградњом даљинских или централизованих система грејања и хлађења.

2.5.10. Уређење простора од интереса за одбрану земље

У складу са Законом о ванредним ситуацијама ради заштите од елементарних непогода и других несрећа, органи локалне самоуправе, привредна друштва и друга правна лица, у оквиру својих права и дужности, дужна су да обезбеде да се становништво, односно запослени, склоне у склоништа и друге објекте погодне за заштиту.

Као други заштитни објекти користе се подрумске просторије и друге подземне просторије, прилагођене за склањање људи и материјалних добара. Приликом изградње објеката са подрумима, препорука је да се над подрумским просторијама гради ојачана плоча која може да издржи урушавање објекта.

IV СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

1. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА

Простор у оквиру подручја посебне намене

За подручје посебне намене, у највећем делу, предвиђено је директно спровођење овог Просторног плана.

У деловима где се подручје посебне намене преклапа са грађевинским подручјима насеља Омољица, Банатски Брестовац и Иваново предвиђено је усклађивање Плана генералне регулације насељеног места Омољица, Плана генералне регулације насељеног места Банатски Брестовац и Плана генералне регулације насељеног места Иваново са овим Просторним планом.

У делу подручја посебне намене предвиђена је израда плана детаљне регулације за едукативно-туристички-рекреативни комплекс у КО Банатски Брестовац.

Просторни план Града Панчева престаје да важи у делу у ком се преклапа са подручјем посебне намене које је утврђено овим Просторним планом (на коме се директно спроводи овај Просторни план). За тај простор неопходно је усклађивање Просторног плана Града Панчева са овим Просторним планом.

Сви локалитети који се налазе у границама заштићеног подручја, а дефинисани су овим Просторним планом, према утврђеном режиму заштите, реализоваће се директно из Просторног плана у складу са датим условима.

За реконструкцију линијске саобраћајне инфраструктуре (путеви) услови се прописују на основу услова из овог Просторног плана, пројектно-техничке документације и услова имаоца јавних овлашћења надлежних за коришћење путне инфраструктуре.

Простор изван подручја посебне намене, а у оквиру Просторног плана

За простор изван подручја посебне намене, а у оквиру обухвата Просторног плана примењиваће се:

- Просторни план подручја посебне намене међународног водног пута Е-80 Дунав (Паневропски коридор VII);
- Просторни план Града Панчева;
- План генералне регулације насељеног места Омољница;
- План генералне регулације насељеног места Банатски Брестовац;
- План генералне регулације насељеног места Иваново.

2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА

При изради урбанистичких планова, планиране садржаје је неопходно усагласити са мерама заштите, које су прописане важећим уредбама и условима надлежне институције за заштиту природе, а дате су овим Просторним планом.

3. СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА

С обзиром на то, да ће се разрада појединих планских решења вршити изградом одговарајуће планске документације, за наведене планове орган надлежан за њихову припрему, може донети Одлуку о изради стратешке процене, према критеријумима, прописаним Законом о стратешкој процени, ако утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину.

Чланом 5. Закона о стратешкој процени, „стратешка процена врши се за планове, програме, основе и стратегије (у даљем тексту: планови и програми) у области просторног и урбанистичког планирања или коришћења земљишта, пољопривреде, шумарства, рибарства, ловства, енергетике, индустрије, саобраћаја, управљања отпадом, управљања водама, електронских комуникација, туризма, очувања природних станишта и дивље флоре и фауне, којима се успоставља оквир за одобравање будућих развојних пројеката одређених прописима којима се уређује процена утицаја на животну средину.“

За наведене планове и програме којима је предвиђено коришћење мањих површина на локалном нивоу или у случају мањих измена планова и програма које не захтевају прописани поступак усвајања, као и за планове и програме који нису наведени у претходном пасусу, одлуку о стратешкој процени доноси орган надлежан за припрему плана и програма ако, према критеријумима прописаним овим законом, утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину.

„Министар надлежан за послове заштите животне средине, ближе утврђује листе планова и програма за које је обавезна стратешка процена утицаја на животну средину и листе планова и програма за које се може захтевати стратешка процена утицаја на животну средину.“

Чланом 7. Закона дефинисано је да се „Стратешка процена утицаја на животну средину ради на основу нивоа, врсте, циљева и садржаја плана или програма.

Ако је план или програм саставни део одређене хијерархијске структуре, стратешка процена утицаја на животну средину, ради се у складу са смерницама стратешке процене утицаја на животну средину плана или програма вишег хијерархијског нивоа."

За планове нижег реда, у складу са чланом 9. Закона о стратешкој процени утицаја „Одлуку о изради стратешке процене доноси орган надлежан за припрему плана и програма по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за послове заштите животне средине и других заинтересованих органа и организација."

4. ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Чланом 3. Закона о процени утицаја на животну средину дефинисано је да су „Предмет процене утицаја пројекти који се планирају и изводе, промене технологије, реконструкције, проширење капацитета, престанак рада и уклањање пројекта који могу имати значајан утицај на животну средину.

Предмет процене утицаја су и пројекти који су реализовани без израде студије о процени утицаја, а немају одобрење за изградњу или се користе без употребне дозволе (у даљем тексту: процена утицаја затеченог стања).

Процена утицаја врши се за пројекте из области индустрије, рударства, енергетике, саобраћаја, туризма, пољопривреде, шумарства, водопривреде, управљања отпадом и комуналних делатности, као и за пројекте који се планирају на заштићеном природном добру и у заштићеној околини непокретног културног добра."

У складу са наведеним Законом и одредбама Уредбе о утврђивању Листе пројекта, за које је обавезна процена утицаја и Листе пројекта, за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС", број 114/08) инвеститори су дужни да се обрате, пре подношења захтева за издавање одобрења за изградњу објекта са Листе II, надлежном органу. Надлежни орган ће одлучити о потреби израде студије о Процени утицаја на животну средину, односно донети Решење о потреби изради или ослобађању од израде студије.

Поступак процене утицаја треба спровести по фазама у поступку процене утицаја, како је то прописано поменутиим Законом. Начелни садржај студије о Процени утицаја на животну средину прописан је чланом 17. поменутог Закона, а егзактан обим и садржај студије се одређује одговарајућим решењем од стране надлежног органа.

V ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ У ПОСТУПКУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПЛАНА

Успостављање система мониторинга један је од приоритетних задатака како би се све предложене мере заштите животне средине у Просторном плану могле успешно имплементирати у планском периоду.

Чланом 17. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину , програм праћења стања животне средине у току спровођења Просторног плана садржи нарочито:

1. опис циљева плана и програма,
2. индикаторе за праћење стања животне средине,
3. права и обавезе надлежних органа,
4. поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја,
5. друге елементе у зависности од врсте и обима плана.

Законом о заштити животне средине дефинисано је да Република, односно јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене Законом, обезбеђује континуалну контролу и праћење стања животне средине, у складу са овим и посебним законима.

Према члану 69. наведеног Закона, циљеви Програма праћења стања животне средине су:

- обезбеђење мониторинга,
- дефинисање садржине и начина вршења мониторинга,
- одређивање овлашћених организација за обављање мониторинга,
- дефинисање мониторинга загађивача,
- успостављање информационог система и дефинисање начина достављања података у циљу вођења интегралног катастра загађивача,
- увођење обавезе извештавања о стању животне средине према прописаном садржају извештаја о стању животне средине.

1. ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА

Полазећи од посебне намене и специфичности подручја Просторним планом су дефинисани циљеви који су током израде Стратешке процене разматрани и анализирани у односу на дефинисане индикаторе и циљеве саме стратешке процене.

Циљеви Просторног плана су:

- заштита и одрживо коришћење природних вредности предела, заштићеног подручја и природних ресурса,
- постизање рационалне организације и уређења простора, усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима и са потребама дугорочног социјалног и економског развоја,
- очување и унапређење квалитета и режима воде,
- очување, заштита и унапређење постојећих шума, посебно шума у оквиру заштићених подручја, ради очувања и заштите популација дивљих врста,
- повећање површина под шумама и формирање заштитног појаса зеленила уз Поњавицу, на простору заштитне зоне заштићеног подручја, у складу са условима заштите природе,
- туристичка валоризација природних и антропогених вредности на посматраном простору и обезбеђивање услова за развој различитих облика туризма,
- дефинисање начина коришћења грађевинског земљишта у складу са условима заштите природе,
- утврђивање оптималне интегралне саобраћајне мреже која ће третирати све видове саобраћаја и опслуживати све садржаје и локалитете, уз уважавање економских, техничко-технолошких, просторно-функционалних и еколошких критеријума,
- обезбеђење адекватне превенције, минимизирања негативних утицаја, мониторинга и контроле свих облика загађивања животне средине.

2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Мониторинг стања животне средине се врши систематским мерењем, испитивањем и оцењивањем индикатора стања и загађења животне средине, које обухвата праћење природних фактора, односно промене стања и карактеристика животне средине. Имајући у виду дефинисане посебне циљеве, врши се избор одговарајућих индикатора у изради стратешке процене, који је у планском периоду неопходно пратити како би се могла вршити оцена планских решења односно њихов позитиван утицај на подручје обухваћено Просторним планом.

Предлог индикатора за праћење стања животне средине предлаже се на основу дефинисаних циљева стратешке процене који су наведени у поглављу II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА.

Имајући у виду обухват Просторног плана, постојеће и будуће садржаје, као и могућа загађења, мониторинг се односи на:

- успостављање биомониторинга на посматраном подручју,
- праћење квалитета ваздуха,
- контролу и праћење квалитета вода,
- праћење квалитета земљишта контролом концентрација загађујућих супстанци,
- успостављање мерних места у циљу праћења нивоа буке.

2.1. БИОМОНИТОРИНГ

Упоредо са мониторингом основних параметара (ваздух, вода, земљиште и бука), програм мониторинга обухвата и систем праћења биолошких промена у времену и простору - биомониторинг, који на најбољи начин приказује комплекс природних и антропогених појава, утицаја и процеса.

Биомониторинг обухвата поједине врсте биљака и животиња, њихове популације, а код изузетно ретких врста, чак и поједине индивидуе.

Посебан значај у биомониторингу заузима континуирано праћење последица негативних антропогених утицаја на природну средину кроз директно нарушавање појединих функционалних елемената екосистема, али и кроз непосредни утицај на поједине ретке, односно осетљиве врсте и њихова станишта.

У функцији биомониторинга потребно је изабрати биоиндикаторе на основу истраживања надлежних и стручних институција. Потребно је одредити индикаторске врсте биљака и животиња према типовима станишта, у складу са претходно дефинисаним годишњим плановима мониторинга индикаторских врста. У наведеном контексту неопходан је сталан прилив података о распрострањењу врста на простору Парка природе, успостављен систем праћења стања, уз прилагођеност управљачких активности.

У оквиру заштите и очувања природних вредности флоре и фауне, неопходно је извршити:

- картирање популација свих природних реткости на подручју Парка природе (у границама парка и заштитне зоне),
- редовно праћење стања популација природних реткости,
- израда листе потенцијално изчезлих врста.

У оквиру мониторинга шумских екосистема, потребно је дефинисати показатеље екосистемског приступа газдовању шумама.

2.2. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА

Законом о заштити ваздуха дат је законски оквир за проучавање и праћење квалитета ваздуха које за циљ има контролу и утврђивање степена загађености ваздуха, као и утврђивање тренда загађења, како би се правовремено деловало ка смањењу штетних супстанци до нивоа који неће битно утицати на квалитет животне средине.

Контрола квалитета ваздуха се остварује праћењем нивоа загађујућих материја у ваздуху у складу са Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха и Уредбом о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање.

Мониторинг квалитета ваздуха врши се и на основним руралним локацијама ван непосредног утицаја значајних извора загађења ваздуха.

За објекте за које се утврди да се не ради Студија процене утицаја на животну средину по Закону, по мишљењу надлежне службе за област заштите животне средине, а у складу са технологијом рада, утврђује се потреба вршења додатног мониторинга, посебно за праћење загађења ваздуха и вода (у складу са важећом законском регулативом).

2.3. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВОДЕ

У циљу предузимања мера за ограничавање даљег загађивања и евентуално побољшање вода, од значаја је стално и систематско контролисање параметара квалитета површинских и подземних вода, на прописан начин на основу Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање, Уредбе о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање, Правилника о опасним материјама у водама и Правилника о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода.

У циљу утврђивања мера, које треба предузимати ради заштите вода од загађивања и контроле резултата реализованих мера заштите, потребно је, поред систематског праћења квалитета површинских и подземних вода које врши Републички хидрометеоролошки завод, додатно вршити и контролу квалитета површинских и подземних вода.

Од висине воде у Поњавици зависе све еколошке карактеристике у заштићеном подручју. Подаци о променама висине површинских и подземних вода у зависности од осцилација воде ће се користити за дефинисање водног биланса. Физичко хемијски параметри који ће се пратити су растворени кисеоник, засићење кисеоника, рН и електро-проводљивост.

Стандарди квалитета животне средине за површинске воде постижу се:

- смањивањем годишњих нивоа емисије приоритетних супстанци и престанком емитовања приоритетних супстанци у површинске воде,
- смањивањем концентрације приоритетних супстанци до њиховог потпуног елиминисања у површинским водама.

Обавеза лица (правног или физичког) које испушта приоритетне супстанце у површинске воде је да усклади своје емисије са стандардима квалитета животне средине за површинске воде које нису под утицајем прекограничног загађења, прописаним Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање.

Предузећа која врше испитивање квалитета подземних вода, као и испитивање квалитета отпадних вода, дужна су да резултате испитивања доставе Републичком хидрометеоролошком заводу и јавном водопривредном предузећу месечно, а у случају хаваријског загађења воде, у току истог дана.

Посебна испитивања се обављају у циљу одређивања обима и могућности последица хаваријског загађивања, провере и дефинисања техничких решења и за друге намене, према посебно утврђеним програмима.

Мониторинг квалитета акватичних екосистема је неопходна активност у оквиру одрживог управљања водним ресурсима. Иако саставни део мониторинга у систему управљања водама, мерење физичко-хемијских параметара квалитета воде даје само слику о тренутном загађењу и зато мора бити комбиновано са биолошким мониторингом, јер живи свет акватичких екосистема осликава кумулативно и истовремено дејство свих еколошких фактора чије промене током времена нису некад довољне јачине и учесталости да би могле бити регистроване методама аналитичке хемије.

Физичко-хемијска и бактериолошка анализа воде за пиће треба да се врши у складу са Законом о водама и Правилником о хигијенској исправности воде за пиће.

2.4. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА

Контрола квалитета земљишта спроводи се у складу са Законом о заштити животне средине, Уредбом о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма, Уредбом о граничним вредностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту и Правилником о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања.

Програм систематског праћења квалитета земљишта у смислу локалне мреже локалитета за праћење квалитета земљишта успоставља се на нивоу аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Листа параметара обухвата податке и информације које се прикупљају на местима узорковања земљишта, а приликом избора параметара узимају се у обзир они параметри који могу достићи вредности које могу изазвати значајан ризик по здравље људи и животну средину.

Степен угрожености земљишта од хемијског загађења одређује се на основу вредности загађујућих материја датих у посебном пропису којим се регулишу граничне вредности опасних и штетних материја у подземним водама, као и у посебним прилозима Уредбе, који се односе на ремедијационе вредности концентрација опасних и штетних материја и вредности које могу указати на значајну контаминацију подземних вода и земљишта.

У случају прекорачења граничних и ремедијационих вредности концентрација опасних и штетних материја и вредности које могу указати на значајну контаминацију земљишта, као и у случају прекорачења граничног нивоа концентрација загађујућих материја у подземним водама, врше се додатна истраживања на контаминираним локацијама ради утврђивања степена загађености и израде ремедијационих програма.

Пројекат ремедијације и рекултивације се увек реализује када просечна концентрација било које загађујуће, опасне и штетне материје у више од 25 m³ запремине земљишта прелази ремедијациону вредност (Прилог 1 Уредбе) или у више од 100 m³ запремине водоносног слоја на контаминираним локацијама прелази ремедијациону вредност (Прилог 2 Уредбе).

Пројекат ремедијације и рекултивације може се реализовати и у случају прекорачења граничних вредности, као и у случају да концентрације загађујућих, опасних и штетних материја у мање од 25 m³ запремине земљишта прелазе ремедијационе вредности или у мање од 100 m³ запремине водоносног слоја на контаминираним локацијама прелазе ремедијационе вредности, ако додатна истраживања на контаминираним локацијама укажу на значајне последице на здравље људи и животну средину.

Праћење параметара квалитета земљишта је неопходно вршити у континуитету дуги низ година, на одређеним местима за које се утврди евидентна угроженост овог природног ресурса.

Локације на којима је депонован незагађен материјал од ископавања (земља) не припадају контаминираним локацијама.

Мониторинг буке

Ниво буке у животној средини контролише се системским мерењем буке, које обезбеђује јединица локалне самоуправе. Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини, прописани су индикатори буке у животној средини, граничне вредности, методе за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке на здравље људи. За индустријска, складишна и сервисна подручја и транспортне терминале без стамбених зграда, према Уредби важи да на граници ове зоне бука не сме прелазити граничну вредност у зони са којом се граничи.

Законом о заштити од буке у животној средини дефинисано је да Аутономна покрајина утврђује мере и услове заштите од буке, односно звучне заштите у плановима, програмима и пројектима, укључујући и оне на које даје сагласност у поступку стратешке процене утицаја, процене утицаја пројеката на животну средину, односно у поступку издавања интегрисане дозволе за рад постројења и активности.

Мере и услове заштите од буке јединица локалне самоуправе утврђује у складу са овим Законом. Обавезе јединице локалне самоуправе односе се на акустичко зонирање на својој територији, одређивање мера забране и ограничења у складу са Законом, доношење локалног акционог плана заштите од буке у животној средини, обезбеђење и финансирање мониторинга буке у животној средини на својој територији и вршење надзора и контроле примене мера заштите од буке у животној средини.

Утврђивање акустичних зона методологије мерења буке на територији јединице локалне самоуправе врши се у складу са Правилником о методологији за одређивање акустичких зона, Правилником о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке и Правилником о методологији за израду акционих планова.

Такође, у обзир треба узети извештаје појединачних мерења нивоа буке, у складу са прописаним мерењима, која могу бити предвиђена студијом о процени утицаја на животну средину за поједине објекте или по решењу инспектора за заштиту животне средине.

3. ЗАКОНСКИ ОКВИР

Програм праћења стања животне средине регулисан је великим бројем правних аката, националним и међународним, директивама и смерницама ЕУ од којих су најважнији:

- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, и 36/09-др. закон, 72/09 - др. закон, 43/11-УС и 14/16);
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 10/13);
- Закон о заштити земљишта („Службени гласник РС“, број 112/15);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10)
- Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12 и 101/16);
- Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 46/91, 53/93, 53/93-др. закон, 67/93-др. закон, 48/94-др. закон, 54/96, 101/05-др. закон - одредбе чл. 81. до 96.);
- Уредба одређивању зона и агломерација (Службени гласник РС“, бр. 58/11 и 98/12);

- Уредба о утврђивању програма контроле квалитета ваздуха у државној мрежи (Службени гласник РС, број 58/11);
- Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 11/10, 75/10 и 63/13);
- Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање („Службени гласник РС“, број 6/16);
- Уредба о класификацији вода („Службени гласник СРС“, број 5/68);
- Уредба о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 24/14);
- Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, бр. 67/11 и 48/12, 1/16);
- Уредба о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС“, број 75/10);
- Уредба о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма („Службени гласник РС“, број 88/10 и 30/18-др. пропис);
- Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 24/14);
- Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, број 50/12);
- Правилник о хигијенској исправности воде за пиће („Службени лист СРЈ“, бр. 42/98 и 44/99);
- Правилник о опасним материјама у водама („Службени гласник СРС“, број 31/82);
- Правилник о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке („Службени гласник РС“, број 72/10);
- Правилником о утврђивању водних тела површинских и подземних вода („Службени гласник РС“, број 96/10);
- Правилником о референтним условима за типове површинских вода („Службени гласник РС“, број 67/11);
- Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Службени гласник РС“, број 74/11);
- Правилник о начину размене информација о мерним местима у државној и локалној мрежи, техникама мерења, као и о начину размене података добијених праћењем квалитета ваздуха у државној и локалним мрежама („Службени гласник РС“, број 84/10).
- и др.

4. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Када су у питању права и обавезе надлежних органа у вези праћења стања животне средине, иста произилазе из Закона о заштити животне средине.

Обезбеђење мониторинга

Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене законом обезбеђују континуалну контролу и праћење стања животне средине (у даљем тексту: мониторинг), у складу са овим и посебним законима.

Мониторинг је саставни део јединственог информационог система животне средине. Влада доноси програме мониторинга на основу посебних закона. Аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе доноси програм мониторинга на својој територији, који мора бити у складу са програмима вишег реда.

Садржина и начин вршења мониторинга

Мониторинг се врши систематским праћењем вредности индикатора, односно праћењем негативних утицаја на животну средину, стања животне средине, мера и активности које се предузимају у циљу смањења негативних утицаја и подизања нивоа квалитета животне средине.

Влада утврђује критеријуме за одређивање броја и распореда мерних места, мрежу мерних места, обим и учесталост мерења, класификацију појава које се прате, методологију рада и индикаторе загађења животне средине и њиховог праћења, рокове и начин достављања података, на основу посебних закона.

Овлашћена организација

Мониторинг може да обавља и овлашћена организација ако испуњава услове у погледу кадрова, опреме, простора, акредитације за мерење датог параметра и СРПС стандарда у области узорковања, мерења, анализа и поузданости података, у складу са законом.

Мониторинг загађивача

Оператер постројења, односно комплекса који представља извор емисија и загађивања животне средине дужан је да, у складу са законом, преко надлежног органа, овлашћене организације или самостално, уколико испуњава услове прописане законом, обавља мониторинг, односно да:

- 1) прати индикаторе емисија, односно индикаторе утицаја својих активности на животну средину, индикаторе ефикасности примењених мера превенције настанка или смањења нивоа загађења,
- 2) обезбеђује метеоролошка мерења за велике индустријске комплексе или објекте од посебног интереса за Републику Србију, аутономну покрајину или јединицу локалне самоуправе.

Загађивач је дужан да изради план обављања мониторинга, да води редовну евиденцију о мониторингу и да доставља извештаје, у складу са овим законом.

Влада утврђује врсте активности и друге појаве које су предмет мониторинга, методологију рада, индикаторе, начин евидентирања, рокове достављања и чувања података, на основу посебних закона.

Загађивач планира и обезбеђује финансијска средства за обављање мониторинга, као и за друга мерења и праћење утицаја своје активности на животну средину.

Достављање података

Државни органи, односно организације, органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, овлашћене организације и загађивачи дужни су да податке добијене мониторингом достављају Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин.

5. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

У случају појаве неочекиваних негативних утицаја, у смислу ванредних ситуација и могућих удеса на севесо постројењима, који могу имати утицаја на обухват Просторног плана и контактну зони, неопходно је поступати у складу са важећом законском регулативом: Закон о заштити животне средине, Закон о ванредним ситуацијама, Закон о заштити од пожара, Закон о потврђивању Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса („Службени гласник РС-Међународни уговори“, број 42/09), Закон о потврђивању Конвенције о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту („Службени гласник Р - Међународни уговори“, број 102/07), Конвенција о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима („Службени гласник СФРЈ-Међународни уговори“, број 11/86) и др.

У случају удеса, зависно од његовог обима, унутар или ван постројења и процене последица које могу изазвати директну или одложену опасност по људско здравље и животну средину, проглашава се стање угрожености животне средине и обавештава јавност о предузетим мерама.

Стање угрожености животне средине проглашава надлежно министарство, орган аутономне покрајине, односно орган јединице локалне самоуправе. За удесе са прекограничним ефектима стање угрожености животне средине проглашава Влада Републике Србије.

VI ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ

Општи методолошки приступ изради стратешке процене утицаја на животну средину

Анализа методолошких приступа је корисна како би се могла направити потребна компаративна анализа примењене методологије, коришћене за потребе овог Извештаја са методолошким основама, које су прокламоване у склопу опште законске регулативе која регулише ову проблематику, пре свега Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Основни циљ се састоји пре свега у покушају да се општа методологија прилагоди специфичностима анализираних Просторног плана.

Стратешка процена утицаја на животну средину, у релативном смислу представља дисциплину новијег датума, резултат је развоја процена утицаја на животну средину, које интегришу еколошке, друштвено-економске и кумулативне утицаје, тако што:

- Укључује одрживост на самом извору еколошких проблема у планској фази, тако да се санација последица редукује;
- Омогућује да се утврди потреба и оправданост са аспекта заштите животне средине, пре свега, иницијатива и инвестиционих подухвата;
- Обрађује питања од ширег значаја;
- Утврђује контекст и поставља смернице за хијерархијски оквир даљих процена утицаја планова, односно пројеката на животну средину.

Фазе израде Стратешке процене утицаја на животну средину су:

- Одлучивање о изради стратешке процене утицаја на животну средину, односно израда одлуке о изради стратешке процене утицаја на животну средину као саставног дела одлуке о изради планског документа;
- Одређивање садржаја стратешке процене утицаја на животну средину, односно израда одговарајућег програмског основа за израду стратешке процене утицаја на животну средину (тзв. „scoring report“) у оквиру програма за израду плана;
- Израда Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину – саставни део планског документа.

Општи методолошки поступак, који се користи приликом израде стратешке процене и припреме Извештаја о стратешкој процени, састоји се из неколико општих фаза, и то:

Методолошки основ за израду Стратешке процене утицаја, у ужем смислу, представљају методе научног истраживања (анализа и синтеза, компаративни метод, индукција и дедукција, статистички метод, картографски метод и др.), односно примењене методе праћења стања објеката, односно појава и процеса у простору, од извора загађења, притисака, стања и одговора (планског решења).

Истовремено са применом метода научног истраживања, коришћена су страна и домаћа искуства и упутства за примену „Стратешке директиве“, пре свега искуства из Европске Уније. Посебно су значајне методе из „Практичног упутства за примену ЕУ Директиве 2001/42/ЕС на урбанистичке и просторне планове“.

Анализирајући поступак израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, може се закључити да се он састоји, условно говорећи, из четири фазе:

- Полазне основе, анализа и оцена стања (намене простора у обухвату Просторног плана и елемената животне средине);
- Процена могућих утицаја на животну средину;
- Мере заштите животне средине;
- Програм праћења стања животне средине.

Не улазећи у детаљније елаборирање појединих фаза, потребно је нагласити да свака фаза има своје специфичности и никако се не сме запоставити у поступку интегралног планирања животне средине.

Полазне основе стратешке процене обухватају дефинисање предмета, као и просторног обухвата студије, циљева и метода рада, правног, планског и документационог основа.

Анализа и оцена стања је аналитичка фаза, која се ради на основу резултата мерења елемената животне средине на терену односно стручних, научних и других литературних података о стању животне средине на датом подручју.

Након анализе и оцене стања, другу фазу представља *процена могућих утицаја*, које одређене активности и објекти могу имати на животну средину. Процена могућих утицаја на животну средину се врши на основу квантификације појединих елемената животне средине, научних сазнања и процена угрожености повредивих ресурса у околини планираних садржаја и процене еколошког ризика.

Према критеријумима и оцени постојећег стања животне средине, а имајући у виду природне услове и изграђене структуре на подручју за које се план доноси, издвајају се најзначајнији утицаји на животну средину, који могу неповољно утицати на непосредно окружење.

У трећој фази, имајући у виду све напред наведено, прописују се одговарајуће *мере заштите животне средине* у циљу смањења негативних утицаја и унапређења животне средине. У овој фази дефинишу се смернице за ниже хијерархијске нивое планирања животне средине, односно израда Стратешке процене утицаја и Процена утицаја пројеката на животну средину.

На крају, следи фаза у којој се дефинише *програм праћења* стања животне средине у току спровођења Плана, које обухватају предлог индикатора за праћење стања животне средине и по потреби успостављање нових мерних тачака. Такође, веома је важно пратити и ефикасност спровођења прописаних мера заштите, односно да ли дефинисане мере заштите дају одговарајуће резултате.

Примењени метод рада се заснива на континуираном поступку усаглашавања процеса планирања са процесом идентификације проблема, предлога решења за спречавање и ублажавање, односно предлога мера заштите животне средине у свим фазама израде и спровођења планског документа.

Примењени метод рада

Стратешка процена предметног Просторног плана ради се са циљем обезбеђивања заштите животне средине и одрживог развоја, интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме, израде и доношења Просторног плана, а на основу донете Одлуке о изради Стратешке процене.

Главни задатак Стратешке процене је да обезбеди благовремено и систематично разматрање могућих утицаја на животну средину на нивоу стратешког доношења одлука о плановима и програмима уважавајући принципе одрживог развоја. Интегрисањем поступка стратешке процене утицаја у процес припреме, израде и доношења Просторног плана омогућава се ефикаснија инструментализација стратешке процене утицаја на животну средину у просторном и урбанистичком планирању.

Садржај Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, дефинисан је Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10) и Одлуком о изради стратешке процене.

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину планског документа представља завршни документ стратешке процене и саставни је део планског документа. Садржина Извештаја дефинисана је у складу са одредбама члана 12. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину и има следећа поглавља:

1. Полазне основе стратешке процене;
2. Општи и посебни циљеви стратешке процене и избор индикатора;
3. Процена могућих утицаја плана на животну средину;

4. Смернице за израду стратешких процена на нижим хијерархијским нивоима и процене утицаја пројеката на животну средину;
5. Програм праћења стања (мониторинг) животне средине у току спровођења Просторног плана;
6. Приказ коришћене методологије у изради Стратешке процене и тешкоће у изради Стратешке процене;
7. Приказ начина одлучивања;
8. Закључна разматрања до којих се дошло током израде Извештаја.

2. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Током израде Стратешке процене услед специфичности Просторног плана и карактеристика постојећег стања животне средине на планском подручју, садржај предметног Извештаја је у одређеној мери модификован, прилагођен основним карактеристикама Просторног плана и обухвата процењивање стратешки значајних утицаја за развој подручја обухваћеног Просторним планом.

Поред недостатака одговарајућих смерница и упутстава за израду стратешке процене, услед недостатка детаљно прописане јединствене методологије, на нивоу правилника, обрађивач се сусрео и са проблемом веома скромног информационог система о животnoj средини, као и са непостојањем Програма праћења стања параметара животне средине, на основу система показатеља-индикатора за оцену и праћење стања животне средине на подручју у обухвату Просторног плана. Информациона основа која је коришћена за Стратешку процену, највећим делом је преузета из достављене документације за потребе израде Просторног плана.

VII ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Методологија израде Просторног плана урађена је у сарадњи експерата појединаца из одређених области кључних за предметно подручје, стручних организација и стручног тима ЈП Завода за урбанизам Војводине. Посебно значајна сарадња имајући у виду да је предмет израде Просторног плана посебна намена два заштићена подручја, успостављена је са Покрајинским заводом за заштиту природе.

Стратешка процена утицаја Просторног плана на животну средину, интегрисана је као процес у све фазе израде Просторног плана, чиме је било омогућено интегрисање циљева и принципа одрживог развоја у све фазе израде Просторног плана (од почетних циљева, преко дефинисања стратешких опредељења и утврђивања планских решења), а са циљем спречавања или ограничавања негативних утицаја на животну средину, здравље људи, биодиверзитет, природна, културна и друга створена добра.

Сходно члану 18. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину омогућено је учешће заинтересованих органа и организација у току израде Извештаја о стратешкој процени, односно орган надлежан за припрему плана доставља на мишљење извештај о стратешкој процени органу надлежном за заштиту животне средине, заинтересованим органима и организацијама. Заинтересовани органи и организације дужни су да доставе мишљење у року од 30 дана од дана пријема захтева.

Такође, чланом 19. дефинисано је да је орган надлежан за припрему плана и програма обавезан да обезбеди учешће јавности у разматрању извештаја о стратешкој процени.

Јавни увид и јавна расправа за Извештај организује се по правилу у оквиру излагања Просторног плана на јавни увид и одржавања јавне расправе у складу са Законом о планирању и изградњи и Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

VIII ЗАКЉУЧЦИ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Комплексност система заштите животне средине на подручју Просторног плана разматрана је у оквиру Нацрта плана, али и у склопу предметног Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Методологија примењена у процесу вршења Стратешке процене је описана у претходном поглављу и сагласна је са претпоставкама које су дефинисане Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Циљ израде Извештаја о стратешкој процени утицаја предметног плана на животну средину је сагледавање могућих значајних негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире дефинисане законском регулативом.

Да би се постављени циљ могао остварити, потребно је било сагледати постојеће стање животне средине и активности предвиђене Просторним планом .

Резимирајући утицаје Просторног плана на животну средину и одрживост планских решења као и међусобне утицаје појединих планских решења, њихову координацију у простору и синергијско дејство, долази се до закључка да ће већина утицаја планских решења имати позитиван утицај на конкретан простор.

Мањи негативни утицаји, које је могуће очекивати реализацијом планских решења су ограниченог интензитета и просторних размера.

Да би се овакви утицаји свели у оквире који неће оптеретити капацитет простора, потребно је спроводити мере за спречавање и ограничавање негативних утицаја плана на животну средину.

У варијанти да се Просторни план не донесе и да се развој настави по досадашњем тренду могу се очекивати поједини негативни ефекти у појединим секторима у односу на циљеве стратешке процене утицаја.

У варијанти да се планска решења имплементирају, могу се очекивати бројни позитивни ефекти у кључним секторима, који отклањају већину негативних тенденција у развоју предметног простора, ако се Просторни план не би имплементирао.

Стратешка процена не може дати експлицитне одговоре на прихватљивост појединих планских решења. Таква планска решења морају се разрађивати и детаљно оцењивати приликом израде планске документације нижих хијерархијских нивоа као и пројектно техничке документације. Детаљнија анализа појединачних објеката и њихових утицаја на животну средину, разматраће се у оквиру стратешких процена утицаја планске документације на нижим хијерархијским нивоима и у оквиру процена утицаја појединачних објеката на животну средину.

Анализирајући Просторни план у целини, односно подручје њиме обухваћено, као јединствено такво подручје на територији Покрајине, на основу евалуације значајних утицаја може се закључити да имплементација Планских решења не изазива могуће стратешки значајне негативне утицаје на целом планском подручју, већ само на деловима (локалитетима, трасама) планског подручја на коме се реализују одређена планска решења која су дефинисана као приоритетна за развоја целог подручја Покрајине. У случајевима где је процењено да може доћи до значајног потенцијално негативног утицаја, потребно је предузети одговарајуће мере заштите прописане овом Стратешком проценом.

ПРИМЕНА ПЛАНА

Оцена извештаја о стратешкој процени врши се на основу критеријума садржаних у Прилогу II Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије“, бр. 135/04 и 88/10).

На основу оцене извештаја, орган надлежан за послове заштите животне средине даје сагласност на извештај о стратешкој процени, у складу са чл. 22. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Извештај о стратешкој процени саставни је део документационе основе плана, сходно члану 24. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Предметним Елаборатом су, на основу мултидисциплинарног начина рада, вредноване све мере и активности предвиђене Просторним планом, процењени су њихови потенцијално негативни утицаји, који се могу реализовати имплементацијом Просторног плана, уочени су одређени деградациони пунктови на овом простору и дат је предлог адекватних мера заштите животне средине за њихову елиминацију или смањење.

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

